

**Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych
oraz zagrożenia demoralizacją i przestępczością nieletnich
w Szkole Podstawowej nr 3 z Oddziałami
Dwujęzycznymi i Sportowymi im. Janusza Kusocińskiego
w Łomiankach.**

Wchodzą w życie z dn. 01.09.2019.

Spis treści:

1. Przepisy prawne, na podstawie których opracowano procedury.
2. Cele procedur.
3. Osoby odpowiedzialne.
4. Działania dyrektora szkoły.
5. Działania nauczycieli.
6. Działania pedagoga szkolnego.
7. Działania pracowników administracji i obsługi.
8. Działania pielęgniarki szkolnej.
9. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.
10. Wyjaśnienie niektórych pojęć użytych przy tworzeniu procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.
11. Sytuacje związane z zagrożeniem demoralizacją i przestępczością nieletnich.
12. Symptomy – zachowania potencjalnego sprawcy lub napastnika - pozwalające na przewidzenie sytuacji niebezpiecznej.
13. Szkolny Zespół Kryzysowy (SZK).
14. Wezwanie służb i numery alarmowe.
15. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych.
 - 15.1. Zagrożenie pożarem.
 - 15.2. Alarm przeciwpożarowy.
 - 15.3. Stwierdzenie na terenie szkoły podejrzanych przedmiotów lub substancji.
 - 15.4. Posiadanie przez uczniów narzędzi, przedmiotów i substancji niebezpiecznych oraz substancji uzależniających.
 - 15.5. Spożywanie lub bycie pod wpływem alkoholu, narkotyków, dopalaczy lub innych substancji na terenie szkoły.
 - 15.6. Palenie tytoniu, palenie oraz posiadanie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły i poza szkołą.
 - 15.7. Uzależnienie.
 - 15.8. Zachowania autodestrukcyjne.
 - 15.9. Postępowanie w przypadku stwierdzenia u ucznia symptomów wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

- 15.10. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo - informacja od ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych.
- 15.11. Samobójstwo. Interwencja w przypadku wystąpienia próby samobójczej na terenie szkoły.
- 15.12. Anoreksja/bulimia.
- 15.13. Ucieczka z domu.
- 15.14. Omdlenie, utrata przytomności.
- 15.15. Złe samopoczucie ucznia na lekcji.
- 15.16. Uchylanie się od obowiązku szkolnego.
- 15.17. Wysztydzenie, ośmieszanie, poniżanie rówieśnika.
- 15.18. Znieważenie publiczne, pomówienie, zniesławienie.
- 15.19. Bójka, pobicie, udział w bójce lub pobiciu, spowodowanie trwałego uszczerbku na zdrowiu w wyniku bójki.
- 15.20. Naruszenie nietykalności innej osoby.
- 15.21. Groźba popełnienia przestępstwa na szkodę innej osoby, nawoływanie, pochwalanie przestępstwa.
- 15.22. Stosowanie przemocy wobec osoby w celu zmuszenia do działania niezgodnego z jej wolą
- 15.23. Obraza uczuć religijnych.
- 15.24. Spowodowanie niebezpieczeństwa: fałszywy alarm bombowy, pożarowy.
- 15.25. Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (zgwałcenie, obcowanie seksualne, obnażenie siebie i innych, dotykane narządów płciowych).
- 15.26. Kradzież, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze.
- 15.27. Uszkodzenie mienia.
- 15.28. Posługiwanie się fałszywymi dokumentami, fałszerstwa, paserstwo, (podrabianie, przerabianie dokumentów, dzienników elektronicznych, zaświadczeń lekarskich, legitymacji szkolnych)
- 15.29. Rozpowszechnianie pornografii na terenie szkoły.
- 15.30. Ujawnienie cyberprzemocy.
- 15.31. Postępowanie w sytuacji naruszania nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły.

- 15.32. Zachowanie uniemożliwiające prowadzenie lekcji (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników i nauczycieli, głośne rozmowy, chodzenie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela itp.)
- 15.33. Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.
- 15.34. Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki szkolnej na terenie miasta i poza miejscem zamieszkania.
- 15.35. Nieodebranie dziecka ze świetlicy szkolnej.
- 15.36. Samowolne oddalenie się dziecka ze świetlicy.
- 15.37. Stwierdzenie ucieczki ucznia z zajęć/szkoły.
- 15.38. Wypadek podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych.
- 15.39. Postępowanie w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia.
- 15.40. Żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)
- 15.41. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego.
- 15.42. Napastnik w szkole. Powiadomienie służb ratowniczych o wtargnięciu uzbrojonego napastnika.
- 15.43. Wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. aktywny strzelec.
- 15.44. Bezpośredni kontakt z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą. Znalezienie się w grupie zakładników.
- 15.45. Zasady postępowania w przypadku działań antyterrorystycznych, wejście antyterrorystów do pomieszczenia.
- 15.46. Zasady postępowania gdy nastąpiło skażenie szkoły (szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. telefon o zamiarze ataku).
- 15.47. Zasady postępowania w przypadku gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się.
- 15.48. Zasady postępowania w sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań.

1. Przepisy prawne, na podstawie których opracowano procedury.

- 1) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
- 2) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.
- 3) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- 4) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
- 5) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- 6) Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.
- 7) Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.
- 8) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

2. Cele procedur.

Cel główny:

- Bezpieczne i skuteczne zarządzanie szkołą.

Cele szczegółowe:

- Zapewnienie bezpiecznych warunków pobytu uczniów w szkole,
- Ochrona uczniów przed demoralizacją,
- Skuteczne działanie szkoły w nieprzewidzianych sytuacjach.

3. Osoby odpowiedzialne.

- Dyrektor szkoły,
- Nauczyciele,
- Pracownicy administracji i obsługi (zgodnie z zakresem obowiązków.)

4. Działania dyrektora szkoły.

- 1) Zapewnienie stanu technicznego obiektu szkoły, infrastruktury sportowej i wyposażenia zgodnie z obowiązującymi przepisami zapewnia administrator budynku, którym jest Integracyjne Centrum Dydaktyczno-Sportowe w Łomiankach – Uchwała Nr XXV/315/2017 Rady Miejskiej w Łomiankach z dnia 27 kwietnia 2017 roku.
- 2) Osoby odpowiedzialne za stan techniczny i higieniczny urządzeń sanitarnych obiektów należących do placówki wyznacza administrator.
- 3) Zaznajamianie pracowników podejmujących pracę z zakresem ich obowiązków i sposobem wykonywania pracy na wyznaczonych stanowiskach oraz działaniami służącymi zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom.
- 4) Prowadzenie nadzoru pedagogicznego pod kątem uwzględniania przez nauczycieli w działaniach dydaktyczno - wychowawczo - opiekuńczych wymogów bezpieczeństwa oraz zapewnienia opieki pedagogicznej.
- 5) Systematyczne dokonywanie przeglądów stanu technicznego budynku ze szczególnym zwróceniem uwagi na ewentualne zagrożenia (elewacji zewnętrznej, stolarki drzwiowej i okiennej, wejścia na teren szkoły, boiska szkolnego, sal lekcyjnych, korytarzy, schodów toalet, szatni) i instalacji (elektrycznej, grzewczej, wentylacyjnej, odgromowej, wodno-kanalizacyjnej i innej).
- 6) Organizowanie przy pomocy odpowiednich instytucji szkoleń dla pracowników z zakresu BHP, ppoż. oraz udzielania pomocy przedmedycznej.
- 7) Monitorowanie przestrzegania zasad postępowania pracowników szkoły dotyczących:
 - A. Bezpieczeństwa uczniów podczas zajęć na terenie szkoły,
 - B. Organizowania wycieczek, zajęć w terenie,
 - C. Dokumentacji wypadków dzieci pozostających pod opieką szkoły,
 - D. Ewakuacji,
 - E. Nadzorowania prac remontowych, naprawczych i instalacyjnych odbywających się w placówce (oznakowanie i zabezpieczenie przed swobodnym dostępem do pomieszczeń, do których jest wzbroniony wstęp osobom nieupoważnionym).
- 8) Czuwanie nad bezpieczeństwem uczniów poprzez monitorowanie wejścia na teren szkoły osób z zewnątrz.
- 9) Dozorowanie pełnienia dyżurów przez nauczycieli.

- 10) Przestrzeganie zasad dotyczących usprawiedliwiania nieobecności i zwalniania uczniów z zajęć szkolnych przez rodziców (prawnych opiekunów).
- 11) Współdziałanie z Policją, Strażą Miejską i Sadem Rodzinnym i Nieletnich we wszystkich sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa, zdrowia i życia uczniów.
- 12) W przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej dyrektor:
 - A. Ustala i potwierdza rodzaj zdarzenia,
 - B. Pozyskuje kluczowe informacje (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem, jak zdarzenie się zaczęło),
 - C. W uzasadnionych sytuacjach – powiadamia Policję (997, 112), straż pożarną (998,112), pogotowie ratunkowe (999, 112),
 - D. Rozpoczyna realizację szkolnych procedur: ewakuacji, przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia),
 - E. Powołuje Szkolny Zespół Kryzysowy,
 - F. Zawiadamia personel szkoły,
 - G. Chroni (odizolowuje) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo,
 - H. Upewnia się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni,
 - I. Zarządza kontrolę wejść/wyjść w szkole,
 - J. Utrzymuje kontakt z personelem szkoły, aby monitorować sytuację,
 - K. Kieruje uczestnikami zdarzeń,
 - L. W zależności od sytuacji zawiadamia jednostkę Policji, straży pożarnej lub inne służby o przebiegu zdarzeń, monitoruje o zmianach,
 - M. Zbiera świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe,
 - N. Zbiera kluczowe informacje niezbędne do dalszych działań,
 - O. Organizuje udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom),
 - P. Kontroluje obecność uczniów i personelu,
 - Q. Wyznacza osobę do zawiadamiania rodziców/opiekunów prawnych uczniów,
 - R. Zleca zabezpieczenie miejsca zdarzeń, śladów,
 - S. Współpracuje z Policją lub odpowiednimi służbami w rozwiązaniu problemu,
 - T. Kieruje współpracą personelu ze służbami,
 - U. Zawiadamia służby interweniujące, personel, rodziców/opiekunów o ustabilizowaniu sytuacji,

V. Inicjuje działania naprawcze.

5. Działania nauczycieli.

- 1) Systematyczne kontrolowanie sali zajęć oraz miejsc, w których mają być prowadzone zajęcia z uczniami.
- 2) Sprawdzanie listy obecności uczniów na początku lekcji.
- 3) Planowanie i realizowanie procesu dydaktyczno- opiekuńczo wychowawczego zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami bezpieczeństwa przyjętymi w szkole.
- 4) Bezwzględne przestrzeganie zasady zapewnienia bezpieczeństwa i opieki pedagogicznej przez cały czas pobytu uczniów w szkole.
- 5) Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom na wycieczkach szkolnych, przestrzeganie Regulaminu wycieczek szkolnych w Szkole Podstawowej Nr 3 w Łomiankach.
- 6) Rzetelne pełnienie dyżurów śródlekcyjnych, zgodnie z Regulaminem dyżurów.
- 7) Reagowanie na przejawy krzywdy, agresji, przemocy i innych zachowań niepokojących stosowanych wobec uczniów przez innych uczniów oraz rodziców.
- 8) Przestrzeganie procedur dotyczących bezpieczeństwa, w tym procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.

6. Działania pedagoga szkolnego.

- 1) Koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie.
- 2) Stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy w sytuacji krytycznej.
- 3) Pozostawanie w stałym kontakcie z wychowawcami.
- 4) Kontaktowanie się z sąsiednimi szkołami w sprawie ew. wsparcia w opiece nad uczniami.
- 5) Prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielać pomocy.
- 6) Informowanie rodziców (opiekunów prawnych) o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą.
- 7) Pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe.

- 8) Pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.
- 9) Przestrzeganie procedur dotyczących bezpieczeństwa, w tym procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.

7. Działania pracowników administracji i obsługi.

- 1) Reagowanie na przejawy krzywdy, przemocy i agresji stosowanej wobec uczniów lub przez samych uczniów.
- 2) Zgłaszanie zauważonych niepokojących zachowań zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu lub życiu uczniów do dyrekcji szkoły.
- 3) Natychmiastowe działania zmierzające do usunięcia sytuacji zagrażających bezpieczeństwu uczniów (szczególnie w trakcie trwania przerwy) takich jak: rozlany płyn, potłuczone szkło, oberwana tablica, otwarty dostęp do urządzeń elektrycznych itp.
- 4) Przestrzeganie procedur dotyczących bezpieczeństwa, w tym procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.

8. Działania pielęgniarki szkolnej.

- 1) Udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej.
- 2) Zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej (wg oceny zagrożenia życia, zdrowia).
- 3) Udzielanie uczniom informacji o ew. konsekwencjach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą incydent.
- 4) Przekazanie lekarzom kluczowych informacji o sytuacji poszkodowanych.
- 5) Przestrzeganie procedur dotyczących bezpieczeństwa, w tym procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.
- 6) Wypełnianie zadań w czasie ewakuacji.
- 7) W razie ewakuacji pielęgniarka szkolna bierze ze sobą apteczkę, udaje się na miejsce zbiórki i znajduje się na środku boiska – w gotowości do udzielenia pierwszej pomocy.

9. Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej.

- 1) Dyrektor kontaktuje się z mediami lub wyznacza spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego osobę, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami.
- 2) Dyrektor współpracuje ze Szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów.
- 3) Wyłącznie osoba wyznaczona przez dyrektora szkoły przekazuje informacje do mediów.
- 4) Dyrektor szkoły wyznacza miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu.
- 5) Należy zwrócić uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.

10. Wyjaśnienie niektórych pojęć użytych przy tworzeniu procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.

Zachowania autodestrukcyjne (autoagresywne)

Autoagresja to działanie lub szereg działań, mających na celu spowodowanie sobie psychicznej albo fizycznej szkody, jest to agresja skierowana "do wewnątrz".

To pewne zaburzenie instynktu samozachowawczego, które wyraża się tendencją do samookaleczeń, samouszkodzeń zagrażających zdrowiu, a nawet życiu. Osoba z różnych przyczyn atakuje samą siebie, powoduje to oprócz fizycznych obrażeń, również i pogłębienie obecnych już psychicznych problemów. Wyróżnić można autoagresję bezpośrednią - bicie, samookaleczenie, samooskarżanie oraz pośrednią - jednostka wymusza, prowokuje i poddaje się agresji innych.

Występuje także podział na autoagresję werbalną i niewerbalną. Autoagresja werbalna polega na zaniżaniu swej samooceny, krytykowaniu siebie i swojego zachowania. Autoagresja niewerbalna to samookaleczenie, celowe uszkodzanie ciała, które najczęściej przybiera formę powierzchownych lub głębokich ran ciętych.

Samobójstwo - każdy przypadek śmierci, będący bezpośrednim lub pośrednim skutkiem zamierzonego działania ofiary, o którym wie lub jest przekonana, że doprowadzi do takiego rezultatu.

Próby samobójcze - zamierzone lecz nieskuteczne próby odebrania sobie życia, bądź zachowanie o charakterze demonstracyjnym, manipulacyjnym - wołanie o pomoc, skupianie uwagi otoczenia na sobie i swoim problemie.

O wysokim ryzyku zachowań samobójczych może świadczyć występowanie u uczniów przynajmniej jednego z poniższych czynników:

- Mówienie o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- Mówienie wprost o samobójstwie, pisanie listów pożegnalnych,
- Pozbywanie się osobistych, cennych dla uczniów przedmiotów,
- Unikanie kontaktów, także z bliskimi kolegami, izolacja, nadmierny dystans społeczny,
- Zaniechanie zajęć, które dotychczas sprawiały uczniowi dużą satysfakcję,
- Używanie takich form językowych, wyrażań, które mówią o jakimś krańcowym momencie w czasie, wiążą się z końcem, odejściem, etc.
- Przejawianie dużych zmian nastroju, występowanie zachowań nietypowych, nieadekwatnych do sytuacji,
- Zaprzestanie dbałości o higienę osobistą i wygląd, zmiana nawyków zachowania,
- Kłopoty ze snem, bezsenność, brak apetytu,
- Przejawianie zachowań ryzykownych: autoagresja, spożywanie środków psychostymulujących.

Anoreksja - świadome, rygorystyczne ograniczanie ilości przyjmowanych pokarmów, silne koncentrowanie się na wyglądzie i masie ciała oraz paniczny lęk przed przybraniem na wadze.

Bulimia - świadome objadanie się połączone z poczuciem utraty kontroli nad ilością przyjmowanego pokarmu, prowokowanie wymiotów, zażywanie środków przeczyszczających lub moczopędnych.

Uzależnienie - nabyta silna, niekontrolowana potrzeba wykonywania jakiejś czynności lub zażywania jakiejś substancji. Uzależnienie to również przymus angażowania się w ryzykowne, „wymykające się spod kontroli” zachowania.

Utrata przytomności, omdlenie.

Omdlenie to krótkotrwała (do 3-5min.) utrata przytomności, spowodowana krótkotrwałym niedotlenieniem mózgu. Jeśli przytomności nie ma dłużej (pow. 5 min.) to jest to właściwa utrata przytomności - może być spowodowana zarówno niedotlenieniem, jak i np. urazem mechanicznym głowy czy innych narządów, krwotokiem.

Obowiązek szkolny i obowiązek nauki - nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia. Obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, oraz trwa do ukończenia szkoły podstawowej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18. roku życia.

Wyszydzanie, ośmieszanie, poniżanie - przedmiotem przestępstwa jest dobre imię (dobra opinia) jednostki i grupy osób. Przestępstwo to polega na wyrażaniu opinii publicznej mającej na celu

utrata zaufania dla danej osoby, jej stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. Ocena ta jest zależna od środowiska, w którym dana osoba się znajduje oraz rodzaju działalności, którą się zajmuje.

Znieważenie publiczne - zachowanie to podkreśla pogardę dla innej osoby w obecności adresata albo publicznie. Może być podjęte w zamiarze dotarcia do adresata w formie epitetu słownego. Może być wyrażone lub dokonane pismem, wizerunkiem, obelżywym gestem, działaniem a nawet zaniechaniem. O uznaniu danego zachowania za zniewagę decydują utrwalone zwyczaje społeczne czy środowiskowe. Przedmiotem przestępstwa jest dobre imię osoby lub grupy osób (dotyczy to tylko osób żyjących).

Pomówienie - przekazywanie wiadomości innej osobie lub grupie osób na drodze ustnej lub pisemnej czy też za pomocą środków masowego przekazu w celu pohańbienia tej osoby, narażenia jej na utratę zaufania w opinii publicznej. Przedmiotem przestępstwa jest dobre imię osoby lub grupy osób (dotyczy to tylko osób żyjących).

Zniesławienie - jest to pomówienie, które ma na celu poniżenie danej osoby w opinii publicznej lub narażenie na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu, rodzaju działalności. Przedmiotem przestępstwa jest dobre imię osoby lub grupy osób (dotyczy to tylko osób żyjących).

Funkcjonariusz publiczny - nauczyciel podczas wypełniania obowiązków służbowych lub w związku z ich pełnieniem korzysta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych na zasadach określonych w kodeksie karnym. Dyrektor szkoły jest zobowiązany z urzędu wystąpić w obronie nauczyciela, gdy ustalone dla nauczyciela uprawnienia zostaną naruszone. W tym:

- Znieważanie - ubliżanie, zachowanie w sposób obraźliwy np. wyzwiska, obelgi, gesty, pisma, rysunki.
- Naruszenie nietykalności cielesnej - uderzenie lub podziałanie w inny sposób na ciało pokrzywdzonego np. popchnięcie, szarpanie, oblanie wodą, rzucenie przedmiotami w kierunku osoby.
- Groźba.

Bójka - starcie pomiędzy co najmniej trzema osobami, z których każda występuje w zajściu w podwójnej roli: atakującego i broniącego się. Uczestnicy bójki mają świadomość, że zajście naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia.

Pobicie - zajście, w którym co najmniej dwie osoby występują czynnie przeciwko innej osobie

lub osobom. Istnieje tu wyraźny podział ról na atakujących i pokrzywdzonych.

Udział w bójce lub pobiciu - to nie tylko bezpośrednie uczestnictwo w zajściu w postaci zadawania razów lecz także zachęcanie słowne czy stwarzanie warunków ułatwiających ich rozwinięcie się (np.: zgaszenie światła, podawanie niebezpiecznych przedmiotów, utrudnianie wycofania się, przytrzymywanie ofiary)

Uszkodzenie ciała - istnieją trzy rodzaje uszkodzenia ciała:

- ciężki uszczerbek na zdrowiu lub ciężkie kalectwo - polega na pozbawieniu człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, bądź spowodowaniu innego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu, choroby psychiczne, całkowitej lub znacznej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,
- średni uszczerbek na zdrowiu - polega na spowodowaniu naruszenia czynności narządów ciała lub rozstroju zdrowia trwających dłużej niż 7 dni,
- lekki uszczerbek na zdrowiu - polega na spowodowaniu naruszenia czynności narządów lub rozstroju zdrowia trwających krócej niż 7 dni.

Nietykalność cielesna - oznacza prawo do tego, żeby nie być potraktowanym przez fizyczne oddziaływanie na ciało człowieka w sposób znieważający, przykry, bolesny. Nie jest związane z narażeniem zdrowia na szwank, nie jest uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, nie powoduje bowiem zmian anatomicznych ani fizjologicznych w organizmie ludzkim. Naruszenie jej może pozostawiać ślady na ciele nieznaczne i przemijające.

Grożenie innej osobie popełnieniem przestępstwa - polega na pozbawieniu tejże osoby wolności w sensie psychicznym, wolności od strachu. Groźba może być skierowana przeciwko osobie (np. pozbawienie życia, pobicie) lub mieniu (np. zniszczenie samochodu, podpalenie mieszkania). Może nią być także groźba fałszywego oskarżenia o popełnienie przestępstwa. Nie jest konieczne, aby groźba była natychmiast wykonana (może być spełniona dopiero w przyszłości). Może być wyrażona słownie, pisemnie a także w każdej innej formie, np. mierzenie z pistoletu.

Nawoływanie do przestępstwa - oddziaływanie na psychikę innych osób w celu usposobienia ich do popełnienia przestępstwa. Może to być wzywanie, zachęcanie i podburzanie prowadzone różnymi środkami. Warunkiem działalności jest działanie publiczne.

Pochwała przestępstwa - wyrażenie aprobaty, uznania dla czynu już popełnionego lub dopiero zamierzonego (jeśli ów czyn stanowi przestępstwo w świetle prawa). Warunkiem działalności jest

działanie publiczne.

Stosowanie przemocy wobec osoby w celu zmuszenia do działania niezgodnego z jej wolą - to działanie przestępcze polega na użyciu wobec osoby przemocy lub groźby w celu zmuszenia do określonego działania niezgodnego z wolą pokrzywdzonego. Przemoc wobec osoby oznacza bezpośrednie, fizyczne oddziaływanie na człowieka, które uniemożliwia opór lub przełamuje go albo wpływa na kształtowanie się jego woli. Będzie nią np.: wypchnięcie za drzwi, nie wpuszczenie do pomieszczenia, pobicie, odebranie kluczy, stosowanie tortur, wrywanie rzeczy z ręki. Przystępstwo zmuszania mieści w sobie również to, co potocznie określa się jako szantaż.

Obraża uczuć religijnych - istota przestępstwa polega na obrażaniu uczuć religijnych innych osób wyrażającym się w publicznym znieważaniu przedmiotu czci religijnej lub miejsca przeznaczonego do publicznego wykonywania obrzędów religijnych. Może się wyrażać w postaci słownych, znieważających wypowiedzi, jak też w formie rozpowszechnianych pism i druków zawierających obraźliwe słowa, wizerunki, a także przez niszczenie przedmiotów kultu religijnego oraz wszelkie zachowania znieważające przedmiot lub miejsce kultu.

Kradzież - zabranie cudzej rzeczy ruchomej (przedstawiającej wartość materialną, dającej się przeliczyć na pieniądze i mogącą być przedmiotem obrotu) w celu przywłaszczenia.

Kradzież rozbójnicza - sprawca używa przemocy wobec osoby lub grozi jej natychmiastowym użyciem albo też doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności, aby utrzymać się w posiadaniu zabranej rzeczy;

Wymuszenie rozbójnicze - polega na zmuszeniu innej osoby za pomocą przemocą, groźby do rozporządzania własnym lub cudzym mieniem w celu osiągnięcia korzyści majątkowej np. wymuszenie pożyczki, okup, wydanie pieniędzy, wartościowych rzeczy.

Uszkodzenie mienia (dewastacja) - Przystępstwo to polega na umyślnym niszczeniu lub uszkodzeniu cudzej rzeczy lub uczynieniu jej niezdatną do użytku, co uniemożliwia normalne posługiwanie się przedmiotem.

Falszerstwo - Przystępstwo polegające na podrabianiu lub przerabianiu dokumentu, jeżeli następuje ono w celu użycia sfałszowanego dokumentu jako autentycznego. Posługiwanie się fałszywymi dokumentami jako autentycznymi jest przestępstwem. Podpisanie innej osoby jej nazwiskiem na dokumencie (nawet za jej zgodą) jest również przestępstwem.

Niebezpieczny przedmiot - przedmiot, który ze względu na swoje właściwości, używany w sposób zwykły, nie stanowi zagrożenia, ale w pewnych sytuacjach stwarza niebezpieczeństwo uszkodzenia ciała lub śmierci człowieka. Może być użyty do atakowania, choćby nie przyniosło

to skutku.

Rozpowszechnianie pornografii - treści pornograficzne to fotografie lub obrazy filmowe przedstawiające obnażone organy płciowe ludzi w czasie stosunku płciowego. Na użytek szkolny mianem treści pornograficznych określa się również przedmioty, obrazy, fotografie, teksty pisane mające na celu wystąpienie przeciw obyczajności seksualnej w szkole. Wykroczeniem szkolnym jest wystawienie, udostępnienie, umożliwienie zapoznania się z treściami pornograficznymi w każdej postaci.

Cyberprzemoc - przemoc z użyciem mediów elektronicznych, przede wszystkim Internetu i telefonów komórkowych. Do działań określanых jako cyberprzemoc zalicza się m. in.: wyzywanie, straszenie poniżanie kogoś w Internecie lub przy użyciu telefonu; robienie komuś zdjęć lub rejestrowanie filmów bez jego zgody; publikowanie w Internecie lub rozsyłanie telefonem zdjęć, filmów lub tekstów, które kogoś obrażają lub ośmieszają; podszywanie się pod kogoś w Sieci.

11. Sytuacje związane z zagrożeniem demoralizacją i przestępczością nieletnich.

Czyny nieakceptowane społecznie, wymagające zastosowania procedur i określenia konsekwencji:

- 1) Uchylenie się od obowiązku szkolnego.
- 2) Zachowania utrudniające nauczycielowi prowadzenie lekcji.
- 3) Ośmieszanie, wyszydzanie, poniżanie.
- 4) Znieważenie publiczne, pomówienie, zniesławienie.
- 5) Bójka, pobicie, udział w pobiciu.
- 6) Naruszenie nietykalności drugiej osoby.
- 7) Groźba popełnienia przestępstwa.
- 8) Stosowanie przemocy wobec osoby w celu zmuszenia do działania niezgodnego z jej wolą.
- 9) Obraza uczuć religijnych.
- 10) Posiadanie substancji psychoaktywnych.
- 11) Palenie tytoniu.
- 12) Spożywanie lub bycie pod wpływem alkoholu (narkotyków).
- 13) Rozpijanie małoletniego.
- 14) Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowości.
- 15) Kradzież, wymuszenie.
- 16) Uszkodzenie mienia.

- 17) Fałszerstwo, paserstwo, posługiwanie się fałszywymi dokumentami.
- 18) Spowodowanie niebezpieczeństwa: alarm bombowy, pożar.
- 19) Posiadanie niebezpiecznych narzędzi.
- 20) Rozpowszechnianie pornografii
- 21) Cyberprzemoc

12. Symptomy – zachowania potencjalnego sprawcy lub napastnika - pozwalające na przewidzenie sytuacji niebezpiecznej.

- 1) Przybycie w towarzystwie innej osoby, która następnie opuszcza miejsce.
- 2) Unikanie kontaktu wzrokowego.
- 3) Unikanie kamer.
- 4) Niestosowne ruchy, nienaturalny chód.
- 5) Niestosowanie się do zakazu wejścia.
- 6) Pojawienie się samotnych osób.
- 7) Nieodpowiedni ubiór do pory roku.
- 8) Podejrzanymi wypukłości pod ubiorem.
- 9) Wystające kable.
- 10) Zaciśnięte dłonie.
- 11) Podejrzanymi pakunki/plecaki.
- 12) Fałszywe alarmy o podłożeniu bomby (rozpoznanie systemu)
- 13) Próby wejścia do szkoły pod błahym powodem (rozpoznanie systemu)
- 14) Częste loty dronów nad szkołą (rozpoznanie celu)
- 15) Robienie zdjęć ze szkołą w tle (rozpoznanie celu)
- 16) Indagacja uczniów na tematy związane w szkołą (rozpoznanie celu)
- 17) Ataki hackerskie (rozpoznanie celu)
- 18) Samochody, a zwłaszcza furgonetki, parkujące w miejscach nietypowych (rozpoznanie systemu)
- 19) Patrzenie „tunelowe”: terrorysta – samobójca może być tak skupiony na swoim celu, że będzie patrzył prosto przed siebie
- 20) Inne oznaki nerwowości: pocenie się, tiki nerwowe
- 21) Symptomy bycia pod wpływem narkotyków: rozszerzone źrenice, otepiały wzrok, pobudzone, mało spójne zachowanie
- 22) Nietypowe i rzucające się w oczy zachowanie osób

- 23) Pojawienie się osób interesujących się szkołą
- 24) Pojazdy bez rejestracji lub z widocznymi śladami włamania
- 25) Szczególne zainteresowanie uczniów militariami
- 26) Informacje od uczniów o nieformalnych grupach/klubach
- 27) Uczniowie wykluczeni z grupy
- 28) Inne sytuacje odmienne od typowych w otoczeniu szkoły.

13. Szkolny Zespół Kryzysowy (SZK).

- 1) Szkolny Zespół Kryzysowy powołuje dyrektor szkoły.
- 2) W skład SZK wchodzi:
 - A. Dyrektor szkoły jako przewodniczący
 - B. Wicedyrektorzy
 - C. Nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa
 - D. Sekretarka
 - E. Pedagog/psycholog szkolny
 - F. Pielęgniarka szkolna
 - G. Inne osoby powołane przez dyrektora szkoły

14. Wezwanie służb i numery alarmowe.

Wezwanie odpowiednich służb drogą telefoniczną. Procedura wezwania powinna odbywać się zgodnie z poniższym schematem:

- 1) Wybranie numeru odpowiedniej służby.
 - 2) Po zgłoszeniu się dyżurnego operatora danej służby podanie następujących informacji:
 - A. rodzaj stwierdzonego zagrożenia
 - B. nazwę i adres szkoły
 - C. imię i nazwisko oraz pełnioną funkcję
 - D. telefon kontaktowy
 - E. zrealizowane dotąd działania w reakcji na zagrożenie
 - 3) potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia i zapisanie danych przyjmującego zgłoszenie.
- O zagrożeniu należy bezzwłocznie poinformować odpowiednie służby:

- 1) Policja 997
- 2) Straż Pożarna 998

- 3) Pogotowie Ratunkowe 999 □ Europejski Telefon Alarmowy obowiązującym na terenie całej Unii Europejskiej 112
- 4) Pogotowie Energetyczne 991
- 5) Pogotowie Gazowe 992
- 6) Pogotowie Ciepłownicze 993
- 7) Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne 994
- 8) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego 987
- 9) Infolinia Policji (połączenie bezpłatne) 800 120 226.

15. Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych.

15.1. Zagrożenie pożarem.

- 1) Postępowanie wszystkich pracowników szkoły - zgodnie z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego.

15.2. Alarm przeciwpożarowy.

- 1) Ewakuacją kieruje osoba wyznaczona przez administratora budynku (ICDS Łomianki), dyrektor, wicedyrektor lub inna osoba do tego upoważniona.
- 2) Ogólne zasady w czasie ewakuacji. W czasie ewakuacji należy:
 - A. Ściśle stosować się do poleceń przełożonych lub prowadzących akcję ratowniczą,
 - B. Wyłączyć i zabezpieczyć urządzenia elektryczne i gazowe,
 - C. Zakończyć pracę sprzętu komputerowego oraz zabezpieczyć dane informatyczne przed dostępem osób niepowołanych,
 - D. Sprawdzić pomieszczenia czy nie pozostały w nich jakieś osoby,
 - E. W trakcie opuszczania budynku swoim zachowaniem wpływać na sprawny i spokojny przebieg akcji, w sposób nie wywołujący paniki,
 - F. Na miejscu zbiórki nauczyciel z uczniami i pozostali pracownicy przebywają do czasu otrzymania stosownej informacji, co do powrotu do budynku i dalszej pracy i nauki,
 - G. W przypadku alarmu pożarowego okna powinny zostać zamknięte, drzwi zamknięte na klamkę, zakaz zamykania drzwi na klucz.
 - H. W przypadku skażenia chemicznego drzwi i okna powinny być otwarte,
 - I. Przeciwdziałać panice wśród ewakuowanych,
 - J. Należy pamiętać o tym, aby w pierwszej kolejności ewakuować osoby o ograniczonej zdolności poruszania się. Strumień ruchu powinny zamykać osoby w pełni sprawne,

- K. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej (w dolnych partiach pomieszczeń dymu jest najmniej a więcej tlenu). Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłonić chustką zamoczoną w wodzie,
 - L. Podczas poruszania się wzdłuż dróg ewakuacyjnych przy silnym zadymieniu należy poruszać się wzdłuż ścian, aby nie stracić orientacji.
 - M. Pielęgniarka szkolna bierze ze sobą apteczkę, udaje się na miejsce zbiórki i znajduje się na środku boiska – w gotowości do udzielenia pierwszej pomocy.
- 3) Zasady postępowania nauczycieli:
- A. Należy zawsze sprawdzać listę uczniów na początku lekcji,
 - B. W przypadku usłyszenia alarmu przerywamy zajęcia, informujemy uczniów o ewakuacji i konieczności wykonywania poleceń nauczyciela,
 - C. Wszystkie rzeczy osobiste dzieci zostawiają w klasie - plecaki i torby itp.,
 - D. Zabieramy ze sobą listy klas i długopis, wyłączamy komputer,
 - E. Informujemy uczniów, że należy zachować spokój,
 - F. Drzwi zamykamy na klamkę, zamykamy okna, jeżeli w klasie jest zaplecze nie może być zamknięte na klucz,
 - G. Bezwzględny zakaz zamykania drzwi na klucz,
 - H. Bezwzględny zakaz używania windy,
 - I. Przed wyjściem z pomieszczenia nauczyciel sprawdza czy klamka w drzwiach nie jest nagrzana, a następnie otwiera drzwi w celu zorientowania się, którą drogą ewakuacyjną poprowadzić uczniów,
 - J. Sprawnie opuszczamy klasę – ustawiamy uczniów dwójkami i poruszamy po prawej stronie korytarza,
 - K. Sprawdzamy, czy wszyscy uczniowie opuścili klasę,
 - L. Kierujemy się do wyjścia ewakuacyjnego zgodnie z instrukcjami osób upoważnionych, a jeżeli ich nie ma, poruszamy się zgodnie ze znakami ewakuacyjnymi,
 - M. Podstawową zasadą jest kierowanie się do najbliższego wyjścia, które w danej chwili jest bezpieczne. Jest to uzależnione od miejsca powstania zagrożenia i kierunku jego rozwoju,
 - N. Osoby z ograniczoną zdolnością do poruszania się należy bezpiecznie doprowadzić do wyjścia ewakuacyjnego,

- O. Nie należy dopuścić do przepychania się, biegania, wyprzedzania, tłoczenia się w przejściach itp.,
 - P. Pierwszeństwo przejścia posiada grupa, która aktualnie jest w ruchu,
 - Q. Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej (w dolnych partiach pomieszczeń dymu jest najmniej a więcej tlenu). Usta i drogi oddechowe należy w miarę możliwości zasłonić chustką zamoczoną w wodzie,
 - R. Po opuszczeniu budynku udajemy się na miejsce zbiórki - boisko szkolne,
 - S. Na boisku sprawdzamy listę uczniów, stan osobowy podajemy sekretarce szkolnej, dyrektorowi, wicedyrektorowi, kierującemu ewakuacją lub innej upoważnionej osobie,
 - T. W przypadku, gdy brakuje ucznia / uczniów nauczyciel przekazuje ten fakt dyrektorowi, wicedyrektorowi, kierującemu ewakuacją lub innej upoważnionej osobie,
 - U. Należy zwrócić uwagę na porządek i bezpieczeństwo uczniów na miejscu zbiórki,
 - V. Każdy nauczyciel stoi przy swojej klasie, sprawuje nad nią opiekę, uczniowie nie chodzą po boisku, nie biegają.
 - W. Jeżeli na boisku szkolnym trwają lekcje wychowania fizycznego zajęcia należy przerwać i ustawić dzieci w jednym miejscu,
 - X. W miejscu zbiórki spokojnie czekamy na odwołanie alarmu.
- 4) Ewakuacja w czasie przerwy:
- A. Uczniowie po usłyszeniu alarmu natychmiast ustawiają się parami pod ścianą przy najbliższej klasie,
 - B. Nauczyciele dyżurujący natychmiast udają się pod klasę, zgodnie z aktualnym planem lekcji, gdzie przejmują opiekę nad uczniami,
 - C. Pozostali nauczyciele niezwłocznie udają się pod klasy zgodnie z aktualnym planem lekcji i przejmują opiekę nad uczniami,
 - D. Nauczyciele, którzy zauważą grupę uczniów / ucznia bez opieki dołączają takie osoby do swojej grupy i przeprowadzają ewakuację,
 - E. Na korytarzu grupy podporządkowują się dyrektorowi, wicedyrektorowi, kierującemu ewakuacją lub innej upoważnionej osobie,
 - F. Jeżeli na korytarzu nie ma osoby dowodzącej akcją poruszamy się zgodnie ze znakami ewakuacyjnymi.
 - G. Na miejscu zbiórki nauczyciele ustawiają dzieci klasami.

- 5) Ewakuacja w przypadku, gdy uczeń znajduje się poza klasą lub pomieszczeniem, w którym ma zajęcia:
 - A. Uczeń po usłyszeniu sygnału alarmu natychmiast wychodzi z pomieszczenia, w którym się znajdował,
 - B. Na korytarzu dołącza do pierwszej napotkanej grupy i podporządkowuje się poleceniom nauczyciela (nie wraca do klasy i nie szuka uczniów ze swojej grupy),
 - C. Jeżeli na korytarzu nie ma nikogo kieruje się najkrótszą drogą do wyjścia ewakuacyjnego i udaje się na zbiórkę na boisko szkolne,
 - D. Na miejscu zbiórki uczeń zgłasza się do nauczyciela,
 - E. W przypadku, gdy droga ewakuacyjna została odcięta uczeń udaje się w miejsce najbardziej oddalone od źródła zagrożenia i za pomocą wszelkich środków i sygnałów przekazuje informacje, że jest uwięziony i gdzie się znajduje,
 - F. Nauczyciel nie szuka ucznia, którego nie było w klasie lub pomieszczeniu, lecz zajmuje się całą grupą i postępuje zgodnie z procedurą ewakuacji.
 - G. W przypadku, gdy brakuje ucznia / uczniów nauczyciel przekazuje ten fakt dyrektorowi, wicedyrektorowi, kierującemu ewakuacją lub innej upoważnionej osobie.
- 6) Nauczyciel nie sprawujący opieki, nie mający lekcji.
 - A. Wspomaga nauczycieli w kierowaniu uczniów do wyjść,
 - B. Kontroluje pomieszczenia inne, niż sale lekcyjne, w których mogą przebywać dzieci np. toalety,
 - C. Na miejscu zbiórki wspomaga innych nauczycieli w sprawowaniu opieki nad uczniami.

15.3. Stwierdzenie na terenie szkoły podejrzanych przedmiotów lub substancji nie będących w posiadaniu uczniów.

Za podejrzane należy uznać przedmioty lub substancje o nieznanym pochodzeniu, np. przypominające narkotyki, materiał wybuchowy, żrący, nieznaną substancję chemiczną. itp.

- 1) Nauczyciel lub pracownik szkoły zabezpiecza tymczasowo dostęp uczniów do miejsca, w którym znaleziono przedmioty lub substancje podejrzane.

- 2) Nauczyciel lub upoważniony pracownik szkoły zawiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 3) Dyrektor szkoły oddelegowuje pracownika szkoły do zabezpieczenia miejsca zdarzenia do czasu przybycia odpowiednich służb.
- 4) Dyrektor szkoły lub upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły zawiadamia odpowiednie służby: Policję, Straż Pożarną.
- 5) Dyrektor wydaje decyzję o ewentualnej ewakuacji uczniów z budynku szkoły.

15.4. Posiadanie przez uczniów narzędzi, przedmiotów i substancji niebezpiecznych oraz substancji uzależniających.

Niebezpieczne narzędzia, przedmioty i substancje:

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki i noże, duże metalowe sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty, substancje chemiczne łatwopalne, wybuchowe i żrące, narkotyki, alkohol, nikotynę, leki psychotropowe, tzw. „dopalacze”.

Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o sytuacji, jest zobowiązany podjąć następujące działania:

- 1) W miarę możliwości zatrzymać ucznia lub ustalić jego dane i dane świadków zdarzenia
- 2) Nakłaniać ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje w sekretariacie, gabinecie pedagoga lub zabezpiecza pomieszczenie, w którym znajduje się przedmiot przed dostępem innych uczniów).
- 3) Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukiwania.
- 4) Zaprowadzić ucznia do pedagoga szkolnego lub podać dane ucznia, przekazać dane ewentualnych świadków.
- 5) Pedagog odbiera niebezpieczny przedmiot, informuje dyrektora lub wicedyrektora, przeprowadza rozmowę z uczniem wyjaśniając przyczyny przyniesienia tego przedmiotu, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie.
- 6) Wychowawca lub pedagog informuje o zdarzeniu rodziców/ opiekunów prawnych ucznia, wzywa ich do szkoły i jeżeli jest to prawnie możliwe, oddaje przedmiot oraz sporządza notatkę w dokumentacji pedagoga szkoły.

- 7) W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest to narkotyk, substancja lub przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu dyrektor szkoły, pedagog lub interweniujący nauczyciel informuje rodziców i wzywa Policję.
- 8) Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu lub substancji nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia pedagoga, wychowawcę, a w uzasadnionych sytuacjach dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 9) Pedagog w obecności innej osoby (psycholog, pedagog, wychowawca, dyrektor, wicedyrektor) żąda, aby uczeń przekazał mu przedmiot lub substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenia, a w przypadku odmowy ucznia, w porozumieniu z dyrektorem wzywa Policję.
- 10) Pedagog zabezpiecza odebraną uczniowi substancję, opisuje ją, wzywa rodziców /opiekunów ucznia do natychmiastowego stawiennictwa, sporządza możliwie dokładną notatkę z ustaleń o zdarzeniu wraz ze swoimi spostrzeżeniami i przekazuje ją Policji wraz z zabezpieczoną substancją.
- 11) Pedagog nazywa naganne zachowanie, wyznacza konsekwencje, sposób i termin ich realizacji, zobowiązując ucznia do zaniechania postępowania.
- 12) Pedagog wzywa rodziców/opiekunów ucznia do natychmiastowego stawiennictwa, zobowiązuje rodziców do zgłoszenia się do instytucji i poradni zajmujących się uzależnieniami młodzieży.

15.5. Spożywanie lub bycie pod wpływem alkoholu, narkotyków, dopalaczy lub innych substancji na terenie szkoły.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony, o zdarzeniu jest zobowiązany podjąć następujące kroki:
 - A. Odizolować ucznia od reszty uczniów i zaprowadzić do pedagoga szkolnego,
 - B. Powiadomić o swoich przypuszczeniach dyrektora szkoły i wychowawcę klasy.
- 2) Pedagog, do którego został przyprowadzony uczeń zobowiązany jest:
 - A. Wezwać pielęgniarkę szkolną,
 - B. W porozumieniu z pielęgniarką i dyrektorem szkoły zadzwonić po pogotowie (lekarza) w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia,
 - C. W przypadku potwierdzenia przypuszczeń, zawiadomić rodziców/opiekunów i zobowiązać ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły,

- D. W przypadku odmowy rodziców/opiekunów ws. przejęcia ucznia pod własną opiekę, o przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia lub przekazaniu do dyspozycji Policji decyduje pielęgniarka/lekarz w porozumieniu z dyrektorem szkoły,
 - E. W porozumieniu z dyrektorem wezwać służby medyczne lub Policję szczególnie, gdy uczeń jest agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża zdrowiu lub życiu innych osób,
 - F. W przypadku przewiezienia ucznia do izby dziecka lub szpitala powiadomić o podjętych działaniach rodziców/opiekunów zobowiązując ich do natychmiastowego stawienia we wskazanym miejscu,
 - G. Po konsultacji z dyrektorem zgłasza ucznia pod opiekę Ośrodka Pomocy Społecznej lub inne instytucje wspierające rodzinę i szkołę w działaniach profilaktycznych,
 - H. Jeżeli nadal obserwuje się postępujący proces demoralizacji dziecka, a rodzice nie współpracują ze szkołą dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich),
 - I. Po ustabilizowaniu stanu ucznia pedagog/psycholog: nazwa naganne zachowanie, wyznacza konsekwencje, sposób i termin ich realizacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania postępowania, ustala osoby, które mogą wraz z uczniem narażać swoje zdrowie i podejmuje wobec nich tożsame procedury,
 - J. Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem i rodziną.
- 3) W sytuacji gdy, szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych: rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem itp., a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub Policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

15.6. Palenie tytoniu, palenie oraz posiadanie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) na terenie szkoły i poza szkołą.

- 1) Nauczyciel lub pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zdarzeniu, jest zobowiązany podjąć następujące działania:

- A. Zatrzymać sprawcę zdarzenia i ustalić jego dane, żądać, aby uczeń przekazał papierosy i inne przedmioty budzące podejrzenia np. zapalniczkę, zapalki, a w przypadku odmowy zaprowadzić ucznia do pedagoga szkolnego,
 - B. Zabezpieczyć dostępne dowody (nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania),
 - C. Zawiadomić o swoich spostrzeżeniach wychowawcę/ pedagoga szkolnego,
 - D. Jeżeli uczeń nie chce oddać papierosów, nauczyciel interweniujący natychmiast powiadamia pedagoga , a w uzasadnionych sytuacjach dyrektora szkoły.
 - E. Pedagog w obecności innej osoby (psycholog, pedagog, wychowawca, dyrektor, wicedyrektor) żąda, aby uczeń przekazał mu papierosy, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, a w przypadku odmowy ucznia, w porozumieniu z dyrektorem wzywa rodziców i Policję.
- 2) Pedagog zobowiązany jest:
- A. Wyjaśnić zdarzenie, nazwać naganne zachowanie i wyznaczyć konsekwencje oraz określić sposób i termin ich przeprowadzenia, zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania (pisemne zobowiązanie),
 - B. Zawiadomić rodziców/ opiekunów o zdarzeniu,
 - C. Przekazać informacje wychowawcy i w szczególnych przypadkach dyrektorowi lub wicedyrektorowi szkoły,
- 3) Jeżeli dotychczasowe działania nie przyniosły skutku, pedagog w porozumieniu z dyrektorem wysyła do Sądu - Wydział Rodzinny i Nieletnich, zgłoszenie o podejrzeniu demoralizacji nieletniego.
- 4) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.7. Uzależnienie.

- 1) Nauczyciel, który zaobserwował u ucznia zmiany w zachowaniu mogące świadczyć o występowaniu problemu uzależnienia, zgłasza sytuację pedagogowi/psychologowi szkolnemu.
- 2) Pedagog/psycholog powinien:
 - A. Porozmawiać z uczniem,
 - B. Zgłosić problem dyrektorowi szkoły, szkolnej pielęgniarce, wychowawcy klasy,
 - C. Skontaktować się z rodzicami/ opiekunami ucznia i umówić się na spotkanie w celu poinformowania o zaobserwowanych zmianach w zachowaniu dziecka,

- D. Zaproponować rodzicom/ opiekunom zgłoszenie się z dzieckiem do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, podać adresy i numery telefonów do poradni specjalistycznych,
 - E. Przy braku współpracy rodziców/ opiekunów uzyskać wsparcie w pracy z rodziną ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej lub Sądu Rodzinnego.
- 3) Uczeń otrzymuje wsparcie pedagogiczno-psychologiczne na terenie szkoły.

15.8. Zachowania autodestrukcyjne.

- 1) Nauczyciel, a także każdy pracownik szkoły, który zaobserwował u ucznia zachowania autodestrukcyjne, powiadamia o sytuacji pedagoga/psychologa szkolnego.
 - 2) Pedagog/psycholog ma obowiązek:
 - A. Poinformować dyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji kryzysowej,
 - B. W razie potrzeby zaprowadzić ucznia do pielęgniarki w celu udzielenia mu pomocy medycznej, a w przypadku poważniejszego zagrożenia zdrowia, w porozumieniu z dyrektorem wezwać pogotowie,
 - C. Przeprowadzić rozmowę z uczniem, w miarę możliwości zdiagnozować przyczyny zaistniałej sytuacji i określić formy oraz zakres pomocy,
 - D. Zaproponować uczniowi udział w zajęciach specjalistycznych na terenie szkoły indywidualnych lub grupowych - zgodnie z określonymi potrzebami,
 - E. Skontaktować się z rodzicami/ opiekunami i umówić się na rozmowę w celu poinformowania o autodestrukcyjnych zachowaniach dziecka,
 - F. Pokierować rodziców do specjalistów w celu diagnozy i terapii,
 - G. Poinformować o ustaleniach wychowawcę klasy.
- 3) Uczeń otrzymuje wsparcie pedagogiczno-psychologiczne na terenie szkoły.

15.9. Postępowanie w przypadku stwierdzenia u ucznia symptomów wskazujących na ryzyko zachowań samobójczych.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który zwrócił uwagę na zmiany w sposobie codziennego funkcjonowania ucznia lub został o nich powiadomiony (np. przez uczniów, rodziców), zobowiązany jest niezwłocznie poinformować pedagoga i wychowawcę klasy o zaobserwowanych sygnałach ostrzegawczych.

- 2) Pedagog i wychowawca w porozumieniu podejmują kolejne działania:
 - A. Informują o rozpoznanej sytuacji rodziców i dyrektora szkoły,
 - B. Angażują pozostałych specjalistów szkolnych (psycholog, socjoterapeutka) do współpracy w zakresie diagnozy i poprawy emocjonalnego funkcjonowania ucznia, otaczają ucznia szczególną opieką, organizują indywidualne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne na terenie szkoły,
 - C. Monitorują stan psychiczny ucznia pod kątem zaobserwowania ostrych kryzysów psychicznych (depresji, przedłużającego się stresu) oraz jego sytuacji rodzinnej i edukacyjnej.
- 3) Psycholog/pedagog szkolny:
 - A. Podejmuje indywidualną pracę wspierającą i korekcyjną z uczniem,
 - B. Podejmuje współpracę z rodzicami ucznia i regularną wymianę informacji na temat jego funkcjonowania i kondycji psychicznej,
 - C. W razie potrzeby, przy utrzymujących się problemach, kieruje ucznia i rodziców do poradni specjalistycznych.

15.10. Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo - informacja od ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych.

- 1) Każdy pracownik szkoły, który otrzymuje informację że uczeń zamierza popełnić samobójstwo ma obowiązek powiadomić o tym fakcie psychologa/pedagoga, dyrektora szkoły oraz pielęgniarkę.
- 2) Do zadań pedagoga/psychologa należy:
 - A. Zaopiekowanie się uczniem, nie pozostawianie go samego,
 - B. Przeprowadzenie ucznia w bezpieczne miejsce,
 - C. Poinformowanie o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców, przekazanie dziecka pod ich opiekę,
 - D. Zobowiązanie rodziców do zapewnienia dziecku wsparcia medycznego i psychiatrycznego,
 - E. Po zakończeniu działań interwencyjnych zaplanowanie dla ucznia długofalowej pomocy psychologicznej na terenie szkoły.

15.11. Samobójstwo. Interwencja w przypadku wystąpienia próby samobójczej na terenie szkoły.

- 1) Osoba, która została powiadomiona o próbie samobójczej ucznia lub była świadkiem zdarzenia niezwłocznie informuje o sytuacji dyrektora lub wicedyrektora szkoły, pielęgniarkę oraz psychologa/pedagoga.
- 2) W razie potrzeby pielęgniarka w porozumieniu z dyrektorem szkoły wzywa pomoc - Pogotowie Ratunkowe, Policję, Straż Miejską.
- 3) Psycholog/pedagog jest zobowiązany podjąć następujące działania interwencyjne:
 - A. Jeśli to możliwe, przeprowadzić ucznia w bezpieczne / ustronne miejsce i zapewnić mu opiekę oraz wsparcie psychiczne,
 - B. Zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia i dokonać oceny dalszego zagrożenia (ewentualna potrzeba hospitalizacji dziecka),
 - C. Zadbać, aby interwencja przebiegała spokojnie i dyskretnie,
 - D. Powiadomić rodziców/opiekunów o zdarzeniu,
 - E. Zadbać o ochronę ucznia i innych osób przed dodatkową traumą związaną np. z kontaktami z mediami).
- 4) Po zakończeniu działań interwencyjnych psycholog/pedagog zobowiązany jest:
 - A. Dokonać wstępnej diagnozy ryzyka ponowienia próby samobójczej oraz zaplanować dalszą strategię postępowania,
 - B. Podjąć próbę zmobilizowania rodziców/opiekunów do udzielenia dziecku wsparcia i zapewnienia bezpieczeństwa oraz zachęcić do skorzystania z fachowej pomocy psychiatryczno-psychologicznej,
 - C. Rozpocząć pracę profilaktyczną z uczniami mającymi kontakt z osobą, która podjęła próbę samobójczą, a także z rodzicami/opiekunami uczniów (ze szczególnym zwróceniem uwagi na możliwość wystąpienia objawów stresu pourazowego),
 - D. Poinformować uczniów o miejscach, w których uzyskają pomoc w sytuacji kryzysu (adresy ośrodków, numery infolinii i telefonów zaufania),
 - E. W przypadku kontaktu mediów ze szkołą, podjąć działania zmniejszające ryzyko wystąpienia dodatkowej traumy u uczniów.
- 5) W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje Policję, organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.

- 6) Pedagog, psycholog szkolny oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej pozostałym uczniom szkoły.

15.12. Anoreksja/bulimia.

- 1) Nauczyciel lub pracownik szkoły, który zaobserwował u ucznia przejawy niewłaściwego odżywiania się i negatywnego stosunku do własnego ciała powiadamia o sytuacji pedagoga/psychologa szkolnego.
- 2) Pedagog/psycholog powinien:
 - A. Porozmawiać z uczniem,
 - B. Zgłosić problem dyrektorowi szkoły, szkolnej pielęgniarce, wychowawcy klasy,
 - C. Skontaktować się z rodzicami/opiekunami ucznia i umówić się na rozmowę w celu poinformowania o swoich przypuszczeniach oraz zasugerowania zapisania dziecka do lekarza pierwszego kontaktu,
 - D. Przekazać rodzicom/opiekunom adresy i telefony kontaktowe poradni specjalistycznych, w których można uzyskać pomoc.
- 3) Uczeń otrzymuje wsparcie pedagogiczno-psychologiczne na terenie szkoły.

15.13. Ucieczka z domu.

- 1) Osoba, który została powiadomiona o ucieczce ucznia z domu przekazuje informację pedagogowi szkolnemu.
- 2) Pedagog szkolny powinien:
 - A. Zgłosić problem dyrektorowi szkoły i wychowawcy klasy,
 - B. Skontaktować się z rodzicami/ opiekunami ucznia,
 - C. Poinformować rodziców/ opiekunów o możliwości zgłoszenia ucieczki dziecka z domu na Policję,
 - D. W miarę możliwości pomóc rodzicom/opiekunom lub Policji ustalić miejsce pobytu ucznia (np.: rozmowy pedagoga z innymi uczniami),
 - E. Zaproponować rodzicom/opiekunom zgłoszenie się z dzieckiem do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej lub innej instytucji specjalistycznej,
 - F. Zaproponować uczniowi udział w zajęciach socjoterapeutycznych na terenie szkoły, wsparcie psychologa szkolnego.
- 3) Uczeń otrzymuje wsparcie pedagogiczno-psychologiczne na terenie szkoły.

15.14. Omdlenie, utrata przytomności.

- 1) Nauczyciel/pracownik szkoły, który jest świadkiem utraty przytomności, omdlenia ucznia lub został poinformowany o zdarzeniu zobowiązany jest:
 - A. Udzielić uczniowi pomocy, zabezpieczyć otoczenie, ewentualnie umieścić ucznia w bezpiecznym miejscu,
 - B. Jeżeli zdarzenie ma miejsce podczas lekcji, poprosić o pomoc innego nauczyciela lub specjalisty, aby zaopiekował się pozostałymi uczniami,
 - C. Wezwać pielęgniarkę szkolną,
 - D. Nauczyciel może poprosić o wezwanie pielęgniarki rozsądnych uczniów,
 - E. Gdy zachodzi taka konieczność należy wezwać pogotowie,
 - F. Powiadomić pedagoga szkolnego, dyrektora szkoły i wychowawcę,
- 2) Pedagog szkolny powinien:
 - A. Powiadomić telefonicznie rodziców/ opiekunów ucznia i zobowiązać do odbioru dziecka ze szkoły,
 - B. W przypadku, gdy rodzice/opiekunowie nie mogą odebrać dziecka, powiadomić służby ratownicze w celu oceny stanu zdrowia dziecka.
- 3) Jeśli rodzice/opiekunowie nie zdążą przyjechać do szkoły, a lekarz pogotowia zdecyduje o zabraniu poszkodowanego do szpitala, wówczas z uczniem jedzie wychowawca, pedagog lub wyznaczona przez dyrektora szkoły osoba. Rodzice są zobligowani w jak najkrótszym czasie dotrzeć do szpitala.

15.15. Złe samopoczucie ucznia na lekcji.

- 1) Nauczyciel, któremu uczeń zgłasza złe samopoczucie na lekcji powinien poprosić pracownika szkoły lub dwóch rozsądnych uczniów o zaprowadzenie go do pielęgniarki szkolnej.
- 2) Nauczyciel może podjąć decyzję o wezwaniu pielęgniarki szkolnej telefonicznie.
- 3) Nauczyciel może podjąć decyzję o osobistym sprowadzeniu ucznia do pokoju pomocy medycznej. W takim przypadku należy zorganizować opiekę pozostałym uczniom w klasie.
- 4) Pielęgniarka szkolna informuje o sytuacji pedagoga szkolnego.

- 5) Pedagog kontaktuje się z rodzicami/ opiekunami ucznia, ustala dalsze postępowanie w sprawie dziecka, informuje o konieczności odebrania ucznia ze szkoły,
- 6) W przypadku nieobecności pielęgniarki szkolnej, nauczyciel kontaktuje się z pedagogiem szkolnym, który telefonicznie ustala z rodzicami ucznia formę powrotu dziecka do domu.
- 7) Uczeń nie może być zwolniony z lekcji i samodzielnie udać się do domu bez opieki.
- 8) Jeśli zachodzi taka potrzeba pedagog / pielęgniarka szkolna, wychowawca wzywa służby ratownicze, informuje o tym fakcie rodziców/ opiekunów ucznia oraz dyrektora szkoły.

15.16. Uchylenie się od obowiązku szkolnego.

- 1) Wychowawca ucznia podejmuje następujące działania:
 - A. Analizuje nieobecności ucznia w szkole,
 - B. Informuje pedagoga szkolnego o nieobecnościach,
 - C. Wspólnie z pedagogiem wzywa do szkoły rodziców/ opiekunów ucznia i ustala z nimi działania wobec dziecka w domu i w szkole.
- 2) Pedagog podejmuje następujące działania:
 - A. Nawiązuje kontakt z uczniem i rodzicami/opiekunami,
 - B. Podejmuje wzmożoną kontrolę frekwencji ucznia poprzez rozmowy z uczniem, ustalenia ustne oraz prowadzenie przez ucznia karty/zeszytu obecności, a w razie potrzeby poprzez spisanie z uczniem kontraktu,
 - C. Proponuje uczniowi różne formy pomocy pedagogiczno-psychologicznej (zajęcia wyrównawcze, socjoterapia, zajęcia z psychologiem szkolnym, trening umiejętności społecznych),
 - D. Proponuje rodzicom/ opiekunom diagnozę psychologiczno-pedagogiczną ucznia w poradni specjalistycznej,
 - E. Zachęca rodziców/ opiekunów do skorzystania z pomocy specjalistycznej poza szkołą,
- 3) Jeśli uczeń nadal nie uczęszcza do szkoły, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły powiadamia o braku realizacji obowiązku szkolnego Wydział Edukacji, Policję i sąd rodzinny.

15.17. Wysztydzenie, ośmieszanie, poniżanie rówieśnika.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu, jest zobowiązany podjąć następujące działania:

- A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
- A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie,
 - C. Doprowadzić do przeprosin,
 - D. Udzielić wsparcia emocjonalnego osobie poszkodowanej,
 - E. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - F. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu,
 - G. Przekazać informacje wychowawcy, a w szczególnych sytuacjach dyrektorowi szkoły.
- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia, pedagog, podejmuje następujące działania:
- A. Zawiadamia i wzywa rodziców sprawcy lub obu stron konfliktu,
 - B. Informuje o możliwości zgłoszenia incydentu na Policję przez rodziców/opiekunów ucznia poszkodowanego,
 - C. Informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły, wychowawcę, psychologa.
- 4) W szczególnych przypadkach dyrektor, lub pedagog szkolny na polecenie dyrektora zgłasza zdarzenie na Policję.
- 5) Pedagog/ psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.18. Znieważenie publiczne, pomówienie, zniesławienie

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do wychowawcy klasy/pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny ,zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie,
 - C. Doprowadzić do przeprosin,

- D. Udzielić wsparcia emocjonalnego osobie poszkodowanej,
 - E. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - F. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu,
 - G. Przekazać informacje wychowawcy, a w szczególnych sytuacjach dyrektorowi szkoły.
- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia, pedagog, podejmuje następujące działania:
- A. Zawiadamia i wzywa rodziców/opiekunów sprawcy lub obu stron konfliktu,
 - B. Informuje o możliwości zgłoszenia incydentu na Policję przez rodziców ucznia poszkodowanego,
 - C. Informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły, wychowawcę, psychologa,
 - D. W szczególnych przypadkach dyrektor lub pedagog szkolny na polecenie dyrektora zgłasza zdarzenie na Policję.
- 4) Pedagog/ psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem oraz zapewnia wsparcie psychopedagogiczne osobie poszkodowanej.
- 5) W przypadku znieważenia publicznego, pomówienia, zniesławienia nauczyciela - funkcjonariusza publicznego - nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły, który jest zobowiązany z urzędu występować w obronie nauczyciela.

15.19. Bójka, pobicie, udział w bójce lub pobiciu, spowodowanie trwałego uszczerbku na zdrowiu w wyniku bójki.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
- A. Oddzielić pokrzywdzonego od sprawcy, aby nie mógł zastraszyć pokrzywdzonego i kontaktować się z ewentualnymi współsprawcami,
 - B. Udzielić pierwszej pomocy pokrzywdzonym, zawiadomić pielęgniarkę,
 - C. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
- A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie,
 - C. Doprowadzić do przeprosin,
 - D. Udzielić wsparcia emocjonalnego osobie poszkodowanej,
 - E. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,

- F. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach i możliwości zgłoszenia zdarzenia na Policję przez rodziców/opiekunów uczniów poszkodowanych;
 - G. Poinformować o zdarzeniu i ustaleniach wychowawcę oraz dyrektora szkoły.
- 3) Dyrektor lub pedagog na polecenie dyrektora, pisemnie powiadamia Policję o zaistniałym zdarzeniu.
 - 4) Pedagog/ psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.
 - 5) W sytuacji dużego nasilenia aktu agresji lub powtarzania się czynów, przy braku współpracy z rodzicami, dyrektor może skierować wniosek do Sądu Rodzinnego i Nieletnich.

15.20. Naruszenie nietykalności innej osoby.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie i poinformować o konsekwencjach prawnych,
 - C. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - D. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - E. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach prawnych i możliwości zgłoszenia zdarzenia na Policję przez rodziców/opiekunów uczniów poszkodowanych,
 - F. Poinformować o zdarzeniu i ustaleniach wychowawcę, a w szczególnych sytuacjach dyrektora szkoły.
- 3) Pedagog/ psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.21. Groźba popełnienia przestępstwa na szkodę innej osoby, nawoływanie, pochwalanie przestępstwa.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego.

- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie i poinformować o konsekwencjach prawnych,
 - C. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - D. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - E. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach prawnych i możliwości zgłoszenia zdarzenia na Policję przez rodziców/opiekunów uczniów poszkodowanych,
 - F. Poinformować o zdarzeniu i ustaleniach wychowawcę, a w szczególnych sytuacjach dyrektora szkoły.

- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia pedagog powinien podjąć następujące działania:
 - A. Zawiadomić i wezwać do szkoły rodziców sprawcy,
 - B. Poinformować o zdarzeniu dyrektora szkoły i wychowawcę.

- 4) W szczególnych przypadkach dyrektor lub pedagog szkolny na polecenie dyrektora zgłasza zdarzenie na Policję.

- 5) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.22. Stosowanie przemocy wobec osoby w celu zmuszenia do działania niezgodnego z jej wolą.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,

- B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do wychowawcy klasy/pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
- A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie i poinformować o konsekwencjach prawnych,
 - C. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - D. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - E. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach prawnych i możliwości zgłoszenia zdarzenia na Policję przez rodziców/opiekunów uczniów poszkodowanych.
 - F. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę, a w szczególnych sytuacjach dyrektora szkoły.
- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia pedagog powinien podjąć następujące działania:
- A. Zawiadomić i wezwać do szkoły rodziców sprawcy,
 - B. Poinformować o zdarzeniu dyrektora szkoły i wychowawcę.
- 4) W szczególnych przypadkach dyrektor lub pedagog szkolny na polecenie dyrektora zgłasza zdarzenie na Policję.
- 5) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.23. Obraza uczuć religijnych.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
- A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
- A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Omówić konsekwencje dla sprawcy,
 - C. Nazywać naganne zachowanie i poinformować o konsekwencjach prawnych,
 - D. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,

- E. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - F. Jeżeli to możliwe doprowadzić do przeprosin,
 - G. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach prawnych i możliwości zgłoszenia zdarzenia na Policję przez rodziców/opiekunów uczniów poszkodowanych.
 - H. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę a w szczególnych sytuacjach dyrektora szkoły.
- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia pedagog powinien podjąć następujące działania:
- A. Zawiadomić i wezwać do szkoły rodziców sprawcy,
 - B. Poinformować o zdarzeniu dyrektora szkoły i wychowawcę.
- 4) W szczególnych przypadkach dyrektor lub pedagog szkolny na polecenie dyrektora zgłasza zdarzenie na Policję.
- 5) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.24. Spowodowanie niebezpieczeństwa: fałszywy alarm bombowy, pożarowy.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony, o zdarzeniu, zobowiązany jest zgłosić problem dyrektorowi szkoły.
- 2) W trakcie trwania alarmu dyrektor szkoły postępuje zgodnie z zasadami przepisów PPOŻ.
- 3) Po ustąpieniu niebezpieczeństwa pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Ustalić sprawcę i ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Wyjaśnić zdarzenie ze sprawcą i świadkami,
 - C. Nazwać naganne zachowanie,
 - D. Omówić konsekwencje szkolne i prawne,
 - E. Zobowiązać do zaniechania postępowania,
 - F. Przekazać ustalenia dyrektorowi szkoły oraz ustalić przebieg spotkania z rodzicami/opiekunami sprawcy i współuczestnikami zdarzenia,
 - G. Wezwać do szkoły rodziców/opiekunów sprawcy i współuczestników w celu odbycia rozmowy z dyrektorem szkoły,
 - H. W razie potrzeby poinformować Policję o poczynionych ustaleniach.
- 4) Dyrektor podejmuje decyzję, czy zgłosić zdarzenie na Policję.
- 5) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.25. Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności (zwałcenie, obcowanie seksualne, obnażenie siebie i innych, dotykane narządów płciowych, doprowadzenie małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej).

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zdarzeniu, jest zobowiązany podjąć następujące kroki:
 - A. Zatrzymać lub zapamiętać sprawcę, poszkodowanego i świadków,
 - B. Oddzielić osobę poszkodowaną od sprawcy zdarzenia,
 - C. W razie potrzeby udzielić doraźnej pomocy poszkodowanemu,
 - D. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Powiadomić o zdarzeniu dyrektora szkoły,
 - B. Przeprowadzić rozmowę z poszkodowanym w obecności psychologa/ innego pedagoga szkolnego/ pielęgniarki szkolnej,
 - C. Powiadomić rodziców sprawcy i ofiary o zdarzeniu, o możliwości zgłoszenia sprawy na Policję oraz o możliwości uzyskania pomocy w specjalistycznych poradniach,
 - D. W razie konieczności poprosić o odebranie ofiary ze szkoły,
 - E. Przeprowadzić rozmowę wyjaśniającą ze sprawcą i świadkami zdarzenia (świadków zdarzenia, którzy mieli swój udział w zdarzeniu traktować dalej jak współsprawców),
 - F. Nazwać naganne zachowanie i omówić konsekwencje prawne dla sprawcy,
 - G. Wyznaczyć konsekwencje szkolne dla sprawcy,
 - H. Zobowiązać sprawcę do zaniechania nagannego zachowania,
 - I. Zawiadomić rodziców sprawcy,
 - J. Przekazać informacje wychowawcy i dyrektorowi/wicedyrektorowi,
 - K. Sporządzić ze zdarzenia notatkę służbową i w razie potrzeby przedłożyć ją do wglądu Policji.
- 3) Dyrektor szkoły zobowiązany jest z urzędu zgłosić sprawę na Policję, jeśli ofiarą zdarzenia była osoba poniżej 15 roku życia.
- 4) Wszyscy uczestnicy zajęcia mają obowiązek zachowania tajemnicy.

- 5) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniami i rodzinami/opiekunami.

15.26. Kradzież, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zdarzeniu, jest zobowiązany podjąć następujące kroki:
 - A. W miarę możliwości zatrzymać sprawców kradzieży, ofiarę i ewentualnych świadków,
 - B. Oddzielić świadków zdarzenia, aby nie mogli zastraszać się wzajemnie i kontaktować z ewentualnymi współsprawcami,
 - C. Zabezpieczyć dostępne dowody (nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukiwania) i dane świadków zdarzenia,
 - D. Doprowadzić sprawcę, poszkodowanego oraz świadków do pedagoga szkolnego lub przekazać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Przejąć uczniów lub ich dane oraz przekazane dowody w sposób formalny (spisane na piśmie za poświadczeniem odbioru z opisem zawartości i stanu),
 - B. Jeśli to konieczne wezwać pielęgniarkę szkolną,
 - C. W obecności innej osoby (pedagog, psycholog, wicedyrektor, nauczyciel, wychowawca, pielęgniarka) ma prawo żądać, aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni,
 - D. Wyjaśnić zdarzenie,
 - E. Nazwać naganne zachowanie i omówić konsekwencje prawne dla sprawcy,
 - F. Wyznaczyć konsekwencje szkolne,
 - G. Zawiadomić dyrektora.
 - H. Zawiadomić rodziców/ opiekunów poszkodowanego i sprawcy, poinformować o wyznaczonych konsekwencjach i możliwości zgłoszenia kradzieży na Policję przez rodziców/ opiekunów ucznia pokrzywdzonego,
 - I. Przekazać informacje wychowawcy.
- 3) W szczególnych sytuacjach dyrektor powiadamia Policję lub Sąd Rejonowy - Wydział Rodzinny i Nieletnich o zaistniałym zdarzeniu.
- 4) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem i rodziną.

15.27. Uszkodzenie mienia.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Zabezpieczyć dowody i spisać świadków zdarzenia,
 - C. Doprowadzić sprawcę do pedagoga szkolnego.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazwać naganne zachowanie i wyznaczyć konsekwencje dla sprawcy,
 - C. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - D. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - E. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy i poszkodowanego o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach i sposobie naprawienia szkody,
 - F. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę, a w szczególnych sytuacjach dyrektora szkoły.
- 3) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń niszczy mienie (dewastuje) dyrektor powiadamia o tym Policję lub sąd rodzinny.
- 4) Pedagog/psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.28. Posługiwanie się fałszywymi dokumentami, fałszerstwa, paserstwo, (podrabianie, przerabianie dokumentów, dzienników elektronicznych, zaświadczeń lekarskich, legitymacji szkolnych).

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zdarzeniu, jest zobowiązany podjąć następujące kroki:
 - A. Zatrzymać sprawcę lub spisać jego dane,
 - B. Zabezpieczyć dostępne dowody - sfalszowane dokumenty, dzienniki, dzienniczki, zwolnienia lekarskie i od rodziców, legitymacje szkolne (nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukiwania) i dane świadków zdarzenia,
 - C. Zawiadomić pedagoga szkolnego lub przekazać dane ucznia.

- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Jeśli to konieczne zażądać, aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej, kieszeni (najlepiej w obecności osoby trzeciej - wychowawca, psycholog, dyrektor, wicedyrektor, pedagog),
 - C. Jeżeli uczeń nie chce oddać przedmiotu interweniujący natychmiast powiadamia dyrektora szkoły.
 - D. Pedagog w obecności innej osoby (psycholog, pedagog, wychowawca, dyrektor, wicedyrektor) żąda, aby uczeń przekazał mu przedmiot, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni, ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenia, a w przypadku odmowy ucznia, w porozumieniu z dyrektorem wzywa Policję.
 - E. Nazwać naganne zachowanie i wyznaczyć konsekwencje dla sprawcy,
 - F. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - G. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - H. Zawiadomić rodziców/opiekunów sprawcy o zdarzeniu, poinformować o konsekwencjach,
 - I. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę i dyrektora szkoły.
- 3) Jeżeli uczeń nie zaprzestanie zachowania, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły zgłasza problem na Policję.

15.29. Rozpowszechnianie pornografii na terenie szkoły.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Zabezpieczyć dostępne dowody lub żądać od ucznia ich wydania,
 - C. Doprowadzić sprawcę do pedagoga szkolnego lub podać dane uczniów.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie,
 - B. Nazywać naganne zachowanie i poinformować o konsekwencjach,
 - C. Zobowiązać ucznia do zaniechania postępowania,
 - D. Wyznaczyć konsekwencje i określić sposób oraz termin ich realizacji,
 - E. Zawiadomić rodziców/opiekunów i określić sposób odbioru dowodów,

- F. Poinformować o zdarzeniu wychowawcę, wicedyrektora lub dyrektora szkoły.
- 3) W przypadku powtórzenia nagannego zachowania ucznia, dyrektor lub na polecenie dyrektora pedagog szkolny, powiadamia o tym Policję lub Sąd Rejonowy - Wydział Rodzinny i Nieletnich.
- 4) Pedagog/psycholog podejmuje Pedagog lub psycholog podejmuje pracę profilaktyczną i wychowawczą z uczniem.

15.30. Ujawnienie cyberprzemocy.

- 1) Nauczyciel, pracownik szkoły, który był świadkiem lub został powiadomiony o zachowaniu jest zobowiązany podjąć następujące działania:
 - A. Zatrzymać lub ustalić sprawcę i poszkodowanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia,
 - B. Zabezpieczyć dostępne dowody lub żądać od ucznia ich wydania,
 - C. Doprowadzić sprawcę oraz ewentualnych świadków zdarzenia, do pedagoga szkolnego lub podać ich dane oraz przekazać zabezpieczone dowody.
- 2) Pedagog szkolny zobowiązany jest:
 - A. Wyjaśnić zdarzenie i ewentualnie ustalić sprawcę,
 - B. Porozmawiać z poszkodowanym uczniem (wsparcie, porada),
 - C. Porozmawiać ze sprawcą, zobowiązać ucznia do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiałów z Sieci,
 - D. Powiadomić rodziców/ opiekunów poszkodowanego o zdarzeniu i możliwości zgłoszenia sprawy na Policję,
 - E. Powiadomić rodziców/opiekunów sprawcy o zajściu oraz konsekwencjach oraz ustalić sposób odbioru zabezpieczonych dowodów - o ile nie będą służyć Policji do dalszego wyjaśniania,
 - F. Zaproponować pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom (poszkodowany, sprawca),
 - G. O zdarzeniu i ustaleniach poinformować wychowawcę i dyrektora szkoły.
- 3) W szczególnych przypadkach dyrektor lub pedagog na polecenie dyrektora powiadamia Policję lub Sąd Rejonowy - Wydział Rodzinny i Nieletnich

15.31. Postępowanie w sytuacji naruszania nietykalności osobistej nauczyciela lub pracownika szkoły.

Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły uznaje się:

- 1) Lekceważenie i obraźliwe zachowanie wobec ww. wyrażone w słowach, gestach lub czynach.
- 2) Prowokacje pod adresem ww. wyrażone w słowach, gestach lub czynach.
- 3) Nagrywanie lub fotografowanie ww. pracowników szkoły bez ich wiedzy i zgody.
- 4) Naruszenie ich prywatności i własności prywatnej.
- 5) Użycie wobec nich przemocy fizycznej, psychicznej i słownej.
- 6) Pomówienia i oszczerstwa wobec ww. pracowników i naruszenie ich godności dobrego imienia i nietykalności osobistej.

W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły:

- 1) Nauczyciel lub pracownik zgłasza powyższy fakt do dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
- 2) Dyrektor lub wicedyrektor odbywa z uczniem i nauczycielem rozmowę wyjaśniającą.
- 3) Jeżeli uczeń dopuści się naruszenia nietykalności cielesnej nauczyciela lub innego pracownika szkoły, dyrektor lub wicedyrektor wzywa Policję.
- 4) Pedagog niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji oraz konsekwencjach.
- 5) Nauczyciel opisuje sytuację i wpisuje uwagę do dziennika, ewentualnie sporządza notatkę służbową.
- 6) Uczeń otrzymuje pisemną naganę dyrektora zgodnie ze Statutem Szkoły.
- 7) Uczeń musi przeprosić nauczyciela w obecności Dyrektora, pedagoga i rodziców.

Jeżeli uczeń grozi lub ubliża wulgarnie nauczycielowi czy też innemu pracownikowi szkoły, wówczas:

- 1) Nauczyciel lub pracownik zgłasza powyższy fakt do pedagoga, dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
- 2) Pedagog niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji oraz konsekwencjach.
- 3) Poszkodowany pracownik szkoły może zgłosić zaistniałą sytuację na Policji.

- 4) Nauczyciel opisuje sytuację i wpisuje uwagę do dziennika, ewentualnie sporządza notatkę służbową.
- 5) Uczeń otrzymuje pisemną nagane dyrektora zgodnie ze Statutem Szkoły.
- 6) Uczeń musi przeprosić nauczyciela w obecności dyrektora, pedagoga i rodziców.

Jeśli uczeń zachowa się wobec nauczyciela lub innego pracownika szkoły w sposób lekceważący, prowokacyjny, bez naruszania nietykalności cielesnej i stosowania gróźb karalnych wówczas:

- 1) Nauczyciel informuje pedagoga szkolnego.
- 2) Pedagog niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców ucznia.
- 3) Nauczyciel opisuje sytuację i wpisuje uwagę do dziennika.
- 4) Uczeń otrzymuje karę zgodnie ze Statutem Szkoły.
- 5) Rodzice i uczeń spotykają się z pedagogiem szkolnym w celu opracowania dalszych zasad współpracy (np. podpisanie kontraktu, w razie potrzeby skierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej / lub innej poradni specjalistycznej)
- 6) Uczeń musi przeprosić nauczyciela w obecności Dyrektora, pedagoga i rodziców.

15.32. Zachowanie uniemożliwiające prowadzenie lekcji (wulgarne zachowanie w stosunku do rówieśników i nauczycieli, głośne rozmowy, chodzenie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela itp.)

- 1) Nauczyciel prowadzący zajęcia upomina słownie ucznia, przeprowadza z nim rozmowę, a w przypadku braku reakcji, informuje o zachowaniu rodziców/ opiekunów ucznia osobiście lub wpisując odpowiednią uwagę do dziennika elektronicznego. O zaistniałej sytuacji nauczyciel informuje wychowawcę i pedagoga.
- 2) Jeżeli uczeń w sposób rażący uniemożliwia prowadzenie zajęć nauczyciel powiadamia pedagoga, lub dyrektora szkoły poprzez skierowanie do sekretariatu ucznia z klasy lub innego pracownika szkoły. O zdarzeniu informuje także wychowawcę i sporządza odpowiednią notatkę w dzienniku lekcyjnym.
- 3) Pedagog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz jego rodzicami / opiekunami prawnymi i wymierza kary zgodnie z WSO.

- 4) W przypadku braku poprawy zachowania pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz jego rodzicami/opiekunami prawnymi w obecności wychowawcy oraz dyrektora lub wicedyrektora.
- 5) W przypadkach trudnych pedagog i wychowawca konsultuje się z dyrektorem i zespołem wychowawczym w celu podjęcia działań zmierzających do zdyscyplinowania ucznia.

15.33. Obecność na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.

Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły.

- 1) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 2) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole stosuje słowne upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 3) W przypadku braku reakcji dyrektor, wicedyrektor szkoły zawiadamia Policję lub Straż Miejską.

Zwierzę bez opieki właściciela na terenie szkoły.

- 1) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje dzieci od zwierzęcia (dzieci nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli dyżurujących wracają do budynku szkoły).
- 2) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zawiadamia o zdarzeniu dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 3) Dyrektor lub wicedyrektor szkoły podejmują działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia.
- 4) W przypadku pogryzienia nauczyciel, pracownik szkoły oraz pielęgniarka szkolna udzielają pierwszej pomocy.
- 5) W zależności od sytuacji dyrektor lub wicedyrektor wzywa Policję, Pogotowie, Straż Miejską, ewentualnie służby weterynaryjne.

15.34. Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki szkolnej na terenie miasta i poza miejscem zamieszkania.

- 1) Opiekun grupy/ kierownik wycieczki ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia.
- 2) Poza miejscem zamieszkania poszukiwanie podejmuje kierownik wycieczki, a grupa z opiekunami pozostaje w ustalonym miejscu.
- 3) W miejscu zamieszkania opiekun grupy telefonicznie informuje dyrekcję szkoły, która deleguje osobę do doprowadzenia grupy do szkoły, a opiekun podejmuje poszukiwania.
- 4) Po odnalezieniu ucznia opiekun grupy/ kierownik wycieczki:
 - A. Wyjaśnia przyczyny, które doprowadziły do takiej sytuacji,
 - B. Uświadamia odnalezioną osobę konsekwencje jej zachowania,
 - C. Jeśli oddalenie było nieświadome, przypomina regulamin wycieczki i udziela uczniowi upomnienia,
 - D. Jeśli oddalenie było świadome – przypomina regulamin wycieczki i informuje ucznia o sposobie ukarania,
 - E. Informuje rodziców/ opiekunów prawnych o zaistniałej sytuacji.
- 5) Jeśli poszukiwania ucznia są bezskuteczne, opiekun/kierownik grupy informuje Policję, dyrektora szkoły i rodziców/opiekunów prawnych.

15.35. Nieodebranie dziecka ze świetlicy szkolnej.

- 1) W przypadku nieodebrania dziecka w godzinach pracy świetlicy, nauczyciel, który z nim pozostał nawiązuje kontakt telefoniczny z rodzicami/opiekunami bądź osobami upoważnionymi do odbioru ucznia, wskazanymi w karcie zapisu dziecka do świetlicy szkolnej.
- 2) Ustala jak najszybszy czas odbioru dziecka, nieprzekraczający 20 minut.
- 3) Gdy rodzic/opiekun lub inna osoba wskazana w karcie świetlicowej nie może odebrać dziecka, rodzic/opiekun może telefonicznie upoważnić inną osobę pełnoletnią do odbioru dziecka.
- 4) Wskazana osoba musi przy odbiorze potwierdzić swoją tożsamość oraz napisać oświadczenie o odbiorze dziecka ze świetlicy, podpisując się pod nim czytelnie.

- 5) W sytuacji, gdy wychowawca nie może nawiązać kontaktu z rodzicami, opiekunami lub osobami upoważnionymi w karcie do odbioru dziecka, informuje dyrektora o zaistniałej sytuacji. W takiej sytuacji szkoła ma prawo wezwać Policję w celu ustalenia miejsca pobytu rodziców/opiekunów ucznia oraz zapewnienia uczniowi dalszej opieki.
- 6) Jeśli dziecko zostało odebrane po godzinach pracy świetlicy, nauczyciel sporządza notatkę służbową, której kopię następnego dnia przekazuje dyrektorowi lub wicedyrektorowi szkoły.

15.36. Samowolne oddalenie się dziecka ze świetlicy.

- 1) Nauczyciel świetlicy ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia, odnotowuje w dokumentacji jego nieobecność.
- 2) W przypadku, jeśli pełni opiekę jednoosobowo, powiadamia o fakcie dyrekcję szkoły.
- 3) Po odnalezieniu ucznia nauczyciel udziela mu upomnienia i informuje o konsekwencjach złamania zasad regulaminu oraz informuje o zaistniałym fakcie rodziców/ opiekunów prawnych oraz wychowawcę klasy.
- 4) Jeśli dalsze poszukiwania podjęte przez szkołę i rodziców nie przynoszą oczekiwanego rezultatu, dyrektor szkoły powiadamia Policję.
- 5) Jeżeli zachowanie powtarza się nauczyciel świetlicy informuje pedagoga i wychowawcę klasy, którzy w porozumieniu z rodzicami podejmują działania zapobiegawcze.

15.37. Stwierdzenie ucieczki ucznia z zajęć/szkoły.

- 1) Każdy nauczyciel prowadzący zajęcia lekcyjne jest zobowiązany do sprawdzenia listy obecności uczniów i dokonania wpisu do dziennika lekcyjnego na początku zajęć.
- 2) W przypadku stwierdzenia różnicy w stosunku do poprzedniej lekcji należy podjąć próbę ustalenia stanu faktycznego (zapytać uczniów, sprawdzić zgodnie z procedurą zwalniania uczniów z zajęć).
- 3) Przy braku informacji oraz gdy jest podejrzenie o ucieczkę z zajęć, nauczyciel w najkrócej możliwym czasie zobowiązany jest powiadomić o tym fakcie wychowawcę klasy lub pedagoga a w przypadku ich nieobecności dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 4) Zawiadomiona osoba:

- A. Zdobywa dodatkowe informacje mogące wyjaśnić miejsce pobytu ucznia czy sposób opuszczenia szkoły.
 - B. Przekazuje informację o nieobecności dziecka rodzicom telefonicznie i robi adnotację o tym fakcie w dzienniku zajęć w rubryce „Kontakty z rodzicami”.
- 5) Wychowawca klasy lub pedagog zobowiązany jest do wyjaśnienia zaistniałej sytuacji w tym samym dniu – należy potwierdzić obecność dziecka pod opieką rodziców.
- 6) W sytuacjach szczególnych dyrektor szkoły lub osoba wskazana przez dyrektora zgłasza sprawę na Policję.
- 7) Ucieczki z zajęć lekcyjnych nie podlegają procedurze zwalniania i usprawiedliwiania nieobecności a także mają odzwierciedlenie w kryteriach oceny zachowania ucznia, zgodnie ze statutem szkoły.

15.38. Wypadek podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych oraz podczas przerw śródlekcyjnych.

Wypadek ucznia – nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawania ucznia pod opieką szkoły: na terenie szkoły lub poza terenem szkoły (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli itp.).

- 1) Zasady postępowania w razie wypadku określa Regulamin postępowania na okoliczność zdarzenia wypadkowego - urazowego ucznia podczas zajęć i pobytu w szkole.

15.39. Postępowanie w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia.

- 1) Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”.
- 2) Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
- A. Dostarczyć niezbędne informacje,
 - B. Udzielić pierwszego wsparcia rodzinie,
 - C. Ochronić godność,
 - D. Okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- 3) Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych.

- 4) Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), przewidywanym sposobie reakcji osoby powiadamianej.
- 5) Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską.
- 6) Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby.
- 7) Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
- 8) Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- 9) Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie.
- 10) Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie).
- 11) Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
- 12) Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
- 13) Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub pedagog tak długo, aż minie pierwsza reakcja - szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele.
- 14) Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby.
- 15) Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
- 16) Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić prawnego opiekuna wskazanego przez rodziców.
- 17) W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
- 18) Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom

lub nastolatkom.

15.40. Żałoba po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

- 1) Omówienie procedury postępowania na forum Szkolnego Zespołu Kryzysowego.
- 2) Zwołanie Rady Pedagogicznej, omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej. Dyrektor informuje o sytuacji nauczycieli, wychowawców.
- 3) Pedagog przypomina (podaje) zasady kierowania dyskusją z elementami odreagowania z uczniami, na potrzeby godzin wychowawczych, innych lekcji (daje materiały instruktażowe).
- 4) Wychowawca informuje uczniów na forum klasy (opowiada o okolicznościach śmierci, uwzględniając życzenia rodziny zmarłego).
- 5) Jeśli istnieje taka potrzeba należy stworzyć warunki uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych, uroczystościach o charakterze „wspominkowym” itp.;
- 6) Wychowawca i pedagog ocenia potrzeby – monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji.
- 7) Wychowawca pozostaje w stałym kontakcie z pedagogiem szkolnym lub specjalistą z poradni psychologiczno-pedagogicznej.
- 8) Wychowawca, po konsultacji z pedagogiem organizuje spotkanie, którego celem jest wymiana doświadczeń związanych ze zdarzeniem, mobilizacja indywidualnych sposobów radzenia sobie ze skutkami zdarzenia, udzielanie informacji o dalszych planach, działaniach, konsekwencjach, a także monitorowanie stanu emocjonalnego poszkodowanych.
- 9) Wychowawca wraz z pedagogiem ułatwia kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

15.41. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego.

- 1) Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu, osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo, koordynator ewakuacji lub dyrektor/wicedyrektor.
- 2) Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: Policja, pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
- 3) Po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
- 4) Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
- 5) Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
- 6) Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić policjantów, administratora, kierownika ewakuacji lub osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
- 7) Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.
- 8) Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon zabierając rzeczy osobiste, uczniowie zabierają ze sobą plecaki.
- 9) Nauczyciele zabierają ze sobą listy klas i długopis.
- 10) Nauczyciele zostawiają drzwi otwarte. Jeżeli w klasie jest zaplecze nie może być zamknięte na klucz
- 11) Bezwzględny zakaz zamykania drzwi i zaplecza na klucz.
- 12) Bezwzględny zakaz używania windy.
- 13) Uczniowie ustawiają się dwójkami i poruszają razem z nauczycielem po prawej stronie korytarza.
- 14) Nauczyciel z dziećmi kieruje się do wyjścia ewakuacyjnego zgodnie z instrukcjami osób kierujących ewakuacją, a jeżeli ich nie ma, zgodnie ze znakami ewakuacyjnymi.

- 15) Podstawową zasadą jest kierowanie się do najbliższego wyjścia, które w danej chwili jest bezpieczne.
- 16) Osoby z ograniczoną zdolnością do poruszania się należy bezpiecznie doprowadzić do wyjścia ewakuacyjnego.
- 17) Nie należy dopuścić do przepychania się, biegania, wyprzedzania, tłoczenia się w przejściach itp.
- 18) Po opuszczeniu budynku udajemy się na miejsce zbiórki - boisko szkolne lub inne wyznaczone przez kierującego ewakuacją.
- 19) Na miejscu zbiórki nauczyciele sprawdzają listę uczniów, oraz podają stan osobowy sekretarce szkolnej, dyrektorowi, wicedyrektorowi lub innej wyznaczonej osobie.
- 20) Należy zwrócić uwagę na porządek i bezpieczeństwo uczniów na miejscu zbiórki. Każdy nauczyciel stoi przy swojej klasie - uczniowie nie chodzą po boisku, nie biegają.
- 21) Jeżeli na boisku szkolnym trwają lekcje wychowania fizycznego zajęcia należy przerwać i ustawić dzieci w jednym miejscu.
- 22) W miejscu zbiórki nauczyciele i uczniowie spokojnie czekają na odwołanie alarmu.
- 23) Pielęgniarka szkolna z apteczką powinna znajdować się na środku boiska/miejsca zbiórki.
- 24) Sekretarka szkolna, dyrektor, wicedyrektor lub inna wyznaczona osoba odbiera informacje od poszczególnych nauczycieli o stanie liczebnym klas, zapisuje je w tabeli zbiorczej, a następnie przekazuje je odpowiednim służbom.
- 25) Zadaniem pedagogów i terapeutów jest pomoc w ewakuacji, sprawdzenie czy nikt nie korzysta z windy, wypełnianie poleceń dyrekcji oraz kierownika ewakuacji.

15.42. Napastnik w szkole. Powiadomienie służb ratowniczych o wtargnięciu uzbrojonego napastnika.

- 1) Telefoniczne alarmowanie -wybranie numeru alarmowego 112 lub 997, po zgłoszeniu się dyżurnego operatora spokojnie i wyraźnie należy podać:
 - A. Miejsce zdarzenia, - rodzaj zdarzenia, - informacje o zagrożeniu życia i zdrowia ludzkiego,
 - B. Liczbę napastników, opis wyglądu napastników,
 - C. Ilość i rodzaj broni, liczbę ofiar i gdzie je widziano,
 - D. Imię i nazwisko zgłaszającego,
 - E. Numer telefonu, z którego nadawana jest informacja o zdarzeniu,

- F. Najszybszą/najbezpieczniejszą drogę dojazdu do miejsca zdarzenia.
- 2) Po powiadomieniu nie należy odkładać słuchawki do chwili potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia. Przyjmujący może zażądać:
- A. Potwierdzenia zgłoszenia poprzez oddzwonienie,
 - B. Wykonania polecenia/instrukcji, dodatkowych informacji, które w miarę możliwości należy podać.
- 3) Jeżeli sytuacja nagle się zmieni, należy szybko o tym powiadomić operatora numeru 112 lub 997.
- 4) Po przybyciu na miejsce służb, jeżeli to możliwe, należy przekazać dodatkowe informacje:
- A. Ile osób opuściło budynek,
 - B. Ile osób zostało w budynku i na jakich poziomach,
 - C. Pokazać plany budynku i drogi ewakuacji,
 - D. Gdzie ostatnio był widziany agresor, czym przyjechał lub skąd przyszedł napastnik.

15.43. Wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

- 1) Uciekaj.
- A. Uciekaj poza teren szkoły lub obiektu oczywiście o ile jest to możliwe, a napastnik nie stoi na drodze,
 - B. Nigdy nie uciekaj gdy widzi cię napastnik,
 - C. Ewakuacja tylko w przypadku bezpośredniej bliskości wyjścia, z dala od źródła zagrożenia,
 - D. Jeżeli nie wiesz gdzie jest sprawca, nie uciekaj, zostań z dziećmi w klasie lub pomieszczeniu,
 - E. Nie uciekaj na boisko, poruszaj się pod ścianą i uciekaj tam gdzie nie widać okien i dachu szkoły lub obiektu,
 - F. Wybiegając z budynku informuj pozostałych o ataku, zadzwoń na Policję.
- 2) Ukryj się.
- A. Jeżeli bezpieczna ewakuacja nie jest możliwa: ukryj się !!!
 - B. Zostań w klasie lub pomieszczeniu, zamknij drzwi na klucz, zachowaj ciszę,
 - C. Zastaw drzwi ciężkim meblem, ławkami, zabarykaduj się (presja czasu – napastnik odejdzie),

- D. Wycisz i uspokój uczniów,
 - E. Zaopiekuj się uczniami ze SPE (szczególnymi potrzebami edukacyjnymi) i uczniami, którzy potrzebują pomocy - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji,
 - F. Jeżeli jest możliwość schowaj się w kolejnym pomieszczeniu (na zapleczu) zamykając i barykadując drzwi,
 - G. Zastłoń okna, wyłącz wszystkie światła, każ uczniom wyciszyć lub wyłączyć telefony komórkowe,
 - H. Wyłącz/wycisz wszystkie urządzenia elektroniczne,
 - I. Połóż się z dziećmi na podłodze z dala od drzwi i okien, nie przemieszczaj się,
 - J. Jeżeli padną strzały, nie krzycz,
 - K. Jeżeli jest to możliwe udzielaj pierwszej pomocy ewentualnym poszkodowanym, znajdującym się wewnątrz zabarykadowanego pomieszczenia,
 - L. Nie otwieraj nikomu drzwi - służby ratownicze zrobią to same.
- 3) Walcz lub błagaj o litość.
- A. Jeżeli nie było możliwości ewakuować się lub ukryć albo zabarykadować w pomieszczeniu bezpiecznym, a twoje życie lub zdrowie jest bezpośrednio zagrożone – walcz,
 - B. Krzycz razem z dziećmi !!!
 - C. Rzuć w napastnika krzesłem, ławką, doniczką, gaśnicą,
 - D. W szczególnych przypadkach spróbuj go obezwładnić,
 - E. Jeżeli nie jesteś w stanie podjąć walki - błagaj o litość.

15.44. Bezpośredni kontakt z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą.

Znalezienie się w grupie zakładników.

- 1) Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu,
- 2) Rób, co każą napastnicy. Nie graj bohatera i nie stawiaj oporu (*wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników*),
- 3) Dyskutowanie z napastnikami lub bunt mogą tylko pogorszyć sytuację,
- 4) Czekaj na akcję wyspecjalizowanej jednostki ratowniczej,
- 5) Bądź spokojny, naturalny, nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny,
- 6) Unikaj kontaktu wzrokowego – nigdy nie patrz napastnikom w oczy (*w takiej sytuacji*

patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji.

- 7) Nie odwracaj się do napastników plecami,
- 8) Nie bądź „utrapieniem” dla napastników (bunt, dyskutowanie, silne reakcje emocjonalne),
- 9) Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia (*w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu*),
- 10) Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np.: telefon (*wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej*),
- 11) Nie rób gestów zwracających uwagę porywaczy,
- 12) Nie zadawaj pytań, bądź im posłuszny, siedź spokojnie na miejscu,
- 13) Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz wstać lub otworzyć torbę,
- 14) Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami (wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty),
- 15) Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia - może to pomóc władzom w uwolnieniu pozostałych zakładników oraz identyfikację porywaczy przy aresztowaniu,
- 16) Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów (*każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana*),
- 17) Pamiętaj, że sytuacja może trwać długo,
- 18) Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty (*nigdy nie wiadomo kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek*).

15.45. Zasady postępowania w przypadku działań antyterrorystycznych, wejście antyterrorystów do pomieszczenia.

- 1) Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę (*Policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie do końca odróżnić napastników od ofiar*),
- 2) Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi (*próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji*),
- 3) Połóż się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy (*taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników*),

- 4) Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom (*postawa taka ułatwia działania Policji a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników*),
- 5) Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących (*tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego*),
- 6) Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami (*wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową*),
- 7) Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy,
- 8) Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona,
- 9) Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku,
- 10) Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru.

15.46. Zasady postępowania gdy nastąpiło skażenie szkoły (szkoła otrzymuje informację o możliwym skażeniu substancją chemiczną/biologiczną - np. telefon o zamiarze ataku).

W takim przypadku należy:

- 1) Zaalarmować wszystkich przebywających na terenie szkoły, a osoby przebywające na zewnątrz ewakuować do budynku szkoły przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
- 2) Powiadomić dyrektora lub wicedyrektora szkoły.
- 3) Natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadomić odpowiednie służby - Policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.
- 4) W budynku - szkole, zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację.
- 5) W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry

- 6) Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środka biologicznego lub chemicznych do wnętrza pomieszczeń częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.
- 7) Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
- 8) Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych
- 9) Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznym.

15.47. Zasady postępowania w przypadku gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte natychmiast lub szybko po jego pojawieniu się.

Należy wówczas:

- 1) Nie dotykać i nie wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
- 2) Aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji, przykryć ją np. kocem.
- 3) Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów.
- 4) Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanej substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
- 5) Powiadomić dyrektora, wicedyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję.
- 6) Zaalarmować wszystkie osoby przebywające na terenie szkoły i ewakuować je w rejon ewakuacji, przemieszczając się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru - rejonów ewakuacji powinno być kilka, znajdujących się w różnych kierunkach od szkoły, gdyż nie znamy kierunku wiatru, z jakiego będzie wiał w czasie przedmiotowego zagrożenia, rejonem ewakuacji powinien być budynek/budynki, a nie otwarta przestrzeń.
- 7) Natychmiast po ogłoszeniu ewakuacji dyrektor lub wicedyrektor powiadamia odpowiednie służby - Policja, straż pożarna, pogotowie ratunkowe kładąc szczególnie nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.

- 8) Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka
- 9) Po kontakcie z substancją nie wolno: jeść, pić, palić do czasu uzyskania zgody odpowiednich służb - policja, straż pożarna, wyspecjalizowana jednostka zwalczania skażeń i zakażeń.
- 10) W obiekcie – budynku, do którego nastąpiła ewakuacja zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację
- 11) Sporządzić listę osób, które miały kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości ok. 5 m od niej. Listę przekazać policji.
- 12) W miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki - maski pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry.
- 13) Przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych, na wypadek przeniknięcia środków biologicznego lub chemicznego do wnętrza pomieszczeń - częsta zmiana tamponu lub nawilżanie go wodą zabezpiecza przed nadmiernym pochłanianiem substancji.
- 14) Powstrzymać się od picia, spożywania posiłków, palenia oraz prac wymagających dużego wysiłku.
- 15) Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

15.48. Zasady postępowania w sytuacji, gdy szkoła została skażona substancją chemiczną/biologiczną, a zagrożenie zostało wykryte późno, np. gdy pojawiły się objawy reakcji na substancję lub/i ogniska zachorowań.

Należy wtedy:

- 1) Nie dotykać i nie wahać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy.
- 2) Powiadomić osobę odpowiedzialną w szkole za zarządzanie kryzysowe - dyrektora, wicedyrektora, osobę upoważnioną przez dyrekcję lub administratora budynku.
- 3) Przykryć substancję np. kocem, aby zapobiec jej rozprzestrzenianiu się.
- 4) Pozamykać okna oraz drzwi i wyłączyć klimatyzację, nie dopuścić do przeciągów

- 5) Opuścić pomieszczenie, w którym wykryto/stwierdzono obecność podejrzanego substancji i nie wpuszczać do niego innych osób.
- 6) Ogłosić alarm i wszystkich uczniów, nauczycieli oraz pracowników znajdujących się bezpośrednio poza budynkiem, a przebywających na terenie szkoły ewakuować do wnętrza szkoły.
- 7) Natychmiast po ogłoszeniu alarmu dyrektor, wicedyrektor lub wskazana przez nich osoba powiadamia odpowiednie służby - policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego zagrożenia.
- 8) W szkole zamknąć i uszczelnić okna, drzwi, otwory wentylacyjne, wyłączyć klimatyzację a budynek szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami odizolować od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.
- 9) Oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.